

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-3-27 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 04-63/930-222
Karar Tarihi : 30.9.2004
Dosya Konusu : Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün bayilik sistemi vasıtasıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ve Yekeler Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.'nin mal vermeyi reddetme eylemi ile aynı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edildiği iddiasının değerlendirilmesi.

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER:

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, R.Müfit SONBAY,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rifki ÜNAL, Prof Dr. Nurettin
KALDIRIMCI, Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN.

B. SORUŞTURMA HEYETİ:

Başkan : Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ
Raportörler : Tarkan ERDOĞAN, Bülent GÖKDEMİR,
Neşe Nur YAZGAN, Bedia Sanem ŞİMŞEK

C. ŞİKAYET EDEN: Orhan SOFUOĞLU

Sofuoğlu Ticaret Toptan Şeker ve Tüm Gıda İhtiyaç
Maddeleri
Cuma Cad. 3. Sok. No: 11 Van

Gölpa Gıda Sanayi. ve Ltd. Şti
Edremit Yolu Üzeri No: 2 Van

Öz Zırhlıoğlu Gıda Sanayi Ve Ticaret Ltd. Şti
Sihke Cad. Zübeyde Hanım Sok. No: 1 Van

Yavuzcanlar Ticaret Şaban ve Hasan Yavuzcanlı
Eski Özalp Durağı Eski Banka Sok. No:33 Van

Işıltı Ticaret Ltd. Şti
Hz. Ömer Camii Önü Van

Murat Tunçtürk
Tunçtürk Ticaret
Erçişli Emrah Cad. No: 339 Van.

Çiçekler Ticaret

50 **D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR :**

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü
Ekrem Orhon Mah. 53080 Rize

Temsilcisi: Hasip ERSOY
Çaykur Hukuk Müşaviri
Müftü Mah. Menderes Bulvarı
53080 Rize

60 Yekeler Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti
Küçük Cami Civarı Eski Hal Arkası No:90-92 Van

E. İDDİALARIN ÖZETİ:

70 Sofuoğlu Ticaret adına Orhan Sofuoğlu, Tunçtürk Ticaret adına Murat Tunçtürk, Çiçekler Ticaret adına İbrahim Çiçek, Zırhlıoğlu Ticaret Ltd. Şti., Işıltı Ticaret Ltd. Şti., Göl-Pa Gıda Ltd. Şti., Yavuzcanlar Ltd. Şti. tarafından yapılan ve Kurum kayıtlarına 21.2.2003 tarih ve 738 sayılı giren başvuruda, Yekeler Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.'nin (Yekeler Ticaret), Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (Çay-Kur)'nün Van'daki tek yetkili satıcısı olduğu, Çay-Kur'un dağıtım sistemi gereği diğer illerden çay temin etme imkanı bulunmaması nedeniyle, anılan teşebbüsün piyasayı kontrol altında tutarak Van ilinde tekel konumuna geldiği, kendi belirlediği fiyat ve şartlar altında dahi şikayetçilere mal vermekten kaçındığı, diğer bölgelere kıyasla yüksek fiyatlarla mal sattığı iddia edilmiş ve gereğinin yapılması istenmiştir.

F. DOSYA EVRELERİ

80 Kurum kayıtlarına 21.2.2003 tarih ve 738 sayılı giren şikayet üzerine hazırlanan 25.3.2003 tarih ve 2003-3-27/BN-03-YK sayılı Bilgi Notu Rekabet Kurulu'nda görüşülmüş ve 1.5.2003 tarih ve 03-28/353-M sayılı karar uyarınca Çay-Kur ve Yekeler Ticaret hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Yapılan önaraştırma sonucu hazırlanan 21.10.2003 tarih ve 2003-3-27/ÖA-03-BG sayılı Önaraştırma Raporu'nun Kurul'da değerlendirilmesi sonucunda,

- 90 - Çay-Kur'un münhasır bayilik sisteminin sınırlarını aştığı düşünülen satış sistemi ve bayileri ile imzaladığı sözleşmeler vasıtasıyla yeniden satış fiyatının tespit edilmesi ve bölge dışına pasif satışların engellenmesi niteliğindeki uygulamalarının, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil ettiği,
- Yekeler Ticaret'in münhasır olarak faaliyette bulunduğu bölgede hakim durumda olması nedeniyle, söz konusu bölgede bazı toptancılara mal vermeyi

reddetmesinin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir ihlal niteliği taşıdığı,

yönündeki iddialara ilişkin bulgular ciddi ve yeterli bulunarak Çay-Kur ile Yekeler Ticaret hakkında, anılan Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma başlatılmasına 6.11.2003 tarih ve 03-71/866-M sayılı karar verilmiştir. Bu karar üzerine, 4054 sayılı Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca haklarında soruşturma açılan taraflara bildirimde bulunularak tarafların 30 gün içinde yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiş ve Yekeler Ticaret'in ilk yazılı savunması 24.12.2003 tarihinde, Çay-Kur'un ilk yazılı savunması ise 31.12.2002 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

4.5.2004 tarih ve S.R. /04-7 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ olunmuş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraflardan 30 gün içinde yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiştir. Soruşturma Raporu'nun tebliğinin ardından, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerden Çay-Kur tarafından, Kurum kayıtlarına 26.5.2004 tarih ve 2704 sayılı giren yazı ile ikinci yazılı savunma için ek süre talep edilmiş, 3.6.2004 tarih ve 04-40/460-M sayılı Kurul Kararı ile ikinci yazılı savunma süresi, 4054 sayılı Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca, bitiş tarihinden itibaren 30 gün uzatılmıştır. Adı geçen teşebbüsün ikinci yazılı savunması 18.6.2004 tarih ve 3286 sayılı Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Yekeler Ticaret'in ikinci yazılı savunması ise 24.5.2004 tarih ve 2623 sayılı Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Her iki teşebbüsün de savunmaları yasal süreleri içinde Rekabet Kurumu'na intikal etmiştir. Söz konusu savunmaya karşı Soruşturma Heyeti tarafından hazırlanan "Ek Yazılı Görüş" Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca 2.7.2004 tarihinde tüm Kurul üyeleri ve taraflara tebliğ edilmiştir. Çay-Kur'un sözlü savunma talebi üzerine Rekabet Kurulu 12.8.2004 tarih ve 04-52/689-M sayılı toplantısında sözlü savunma toplantısı yapılmasını kararlaştırmıştır. Sözlü savunma toplantısı 29.9.2004 tarihinde Rekabet Kurumu'nun merkez binasında yapılmıştır. Rekabet Kurulu 30.9.2004 tarihinde 04-63/930-22 sayılı nihai kararını vermiştir.

Kurul, 29.9.2004 tarihinde yapılan ilk oylama ve 4054 sayılı Kanun'un 51. maddesi uyarınca 30.9.2004 tarihinde yapılan ikinci oylamalar neticesinde 30.9.2004 tarih ve 04-63/930-222 sayılı karar ile nihai kararını vermiştir.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞLERİ:

İlgili raporda;

Çay-Kur'un bayileri ile akdettiği "Yetkili Bayilik Sözleşmesi", rekabet etmeme yükümlülüğünü düzenleyen hüküm hariç olmak üzere, lafzı itibarıyla 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği çerçevesinde grup muafiyeti kapsamında olmakla birlikte, uygulamada Çay-Kur İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından aktif satışların yanı sıra pasif satışların da engellenmesi sebebiyle, anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamının dışına çıktığı ve 4054 sayılı

04-63/930-222

140 Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği, bu nedenle adı geçen teşebbüse aynı Kanun'un 16/2. maddesi uyarınca para cezası uygulanması gerektiği,

İlgili madde hükmü çerçevesinde para cezası takdir edilirken; 4054 sayılı Kanun'un 16/3. maddesi uyarınca, Çay-Kur'un siyah çay pazarındaki gücünün dikkate alınması ve Çay-Kur tarafından 12.4.2004 tarihinde tüm satış ünitelerine gönderilen ve aktif satış-pasif satış ayrımını vurgulayan belgenin varlığının göz önünde bulundurulması gerektiği,

150 Çay-Kur'un bayilerin yeniden satış fiyatını belirlemek suretiyle, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği savını destekleyen bilgi ve belgelere ulaşamadığı gibi, söz konusu iddianın hilafına çok sayıda bilgi ve belge tespit edildiği, bu nedenle anılan teşebbüsün bayilerin yeniden satış fiyatını tespit etmek yönünde bir iradesi bulunmadığı,

Yekeler Ticaret'in "Erciş, Muradiye ve Çaldıran ilçeleri hariç olmak üzere Van ili" olarak tanımlanan ilgili coğrafi pazarda hakim durumda bulunmadığı, buna ek olarak adı geçen teşebbüsün toptancılara ürün satışı gerçekleştirilmesi sebebiyle kötüye kullanma eyleminin de söz konusu olmadığı,

160 kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

170 Genel anlamda ticari içecekler pazarı içerisinde yer alan ürünlerin tüketiciler tarafından farklı yahut ikame nitelikte kabul edilip edilmediğinin tespitinde, öncelikle bu ürünlerin başlıca kullanım amaçları itibarıyla incelenmesi gerekmektedir. Nitekim, Coca-Cola Satış ve Dağıtım A.Ş. hakkında yürütülen soruşturma sonucunda hazırlanan 18.9.2003 tarih ve SR/03-11 sayılı raporda ve buna istinaden alınan 23.1.2004 tarih ve 04-07/75-18 sayılı Rekabet Kurulu kararında söz konusu ürünler öncelikle ayırıcı kullanım amaçları ve temel nitelikleri bakımından birbirlerinden ayrılmıştır. Anılan raporda belirtildiği üzere, günlük tüketim içinde ağırlıklı olarak kahvaltıda ve öğün aralarında da sıklıkla tüketilen çay, diğer ticari içeceklere nispetle farklı kullanım amacına hitap etmektedir. Buna ek olarak çay tüketiminin, Türkiye'de son derece yaygın ve gelenekselleşmiş bir özelliğe sahip olduğu da ilgili ürün pazarının tespitinde göz
180 önünde bulundurulmalıdır.

Gerek tüketici nezdindeki özgün niteliği, gerek üretim sürecindeki önemli farklılıklar, gerekse hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerin soruşturmaya konu olan eylemlerinin bir arada değerlendirilmesi, çayın ayrı bir pazar olarak belirlenmesini zorunlu kılmaktadır.

04-63/930-222

Nitekim Çay-Kur da, 29.12.2003 tarihli ilk yazılı savunmasında tüketimi son derece yaygın olan çayın, Türkiye’de siyah çay olarak üretilmekte olduğunu ve ilgili pazarın siyah çay pazarı olarak tanımlanması gerektiğini belirtmiştir.

190

Bu doğrultuda ilgili ürün pazarı “siyah çay pazarı” olarak belirlenmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

1997/1 sayılı “Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ”in 4. maddesinde, ilgili coğrafi pazar, teşebbüslerin mal ve hizmetlerin arz ve talebi konusunda faaliyet gösterdikleri, rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması nedeniyle, diğer bölgelerden kolayca ayrılabilen bölgeler olarak tanımlanmaktadır.

200

Bu çerçevede ilgili coğrafi pazar Çay-Kur ve Yekeler Ticaret için sırasıyla “Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahil” ve “Erciş, Çaldıran ve Muradiye ilçeleri hariç olmak üzere Van ili” olarak tespit edilmiştir.

H.2. Taraflar

H.2.1. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (Çay-Kur)

210

440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri Kanunu’na göre; 6.12.1971 tarih ve 1947 sayılı Kanun ile Çay Kurumu adı altında tüzel kişiliği haiz, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülü olarak kurulmuştur.

28.10.1984 tarih ve 18559 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü Ana Statüsü’nün 4. maddesinde Çay-Kur’un amaç ve faaliyet konuları genel olarak, “üreticilerden uygun nitelikteki çay yapraklarını satın almak, işlemek, iç ve dış pazar talebine uygun olarak işlenmiş çayın pazarlanmasını sağlamak ve bu faaliyetlerle ilgili olarak gerekli tesisleri kurmak, yan ürünleri değerlendirmek, çay kalitesini yükseltmek amacıyla araştırmalar yapmak ve mevzuat uyarınca verilen diğer görevleri yerine getirmek” olarak tanımlanmıştır.

220

20.12.1996 tarih ve 22853 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çay-Kur Ana Statüsü’nde, Çay-Kur’un 8.6.1984 tarih ve 233 sayılı KHK ile ana statüsü hükümleri saklı kalmak kaydıyla, özel hukuk hükümlerine tabi olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda, piyasada mal üretilen pazarlayan, bağımsız karar verebilen bir tüzel kişilik olan Çay-Kur’un 4054 sayılı Kanun’un 3. maddesi uyarınca teşebbüs niteliğine sahip olduğu açıktır.

H.2.2. Yekeler Gıda Ticaret Ve Sanayi Ltd. Şti. (Yekeler Ticaret)

230

Çay-Kur’un Van merkez ve çevre ilçelerinde faaliyet göstermekle yetkili kıldığı teşebbüs, Çay-Kur ile imzaladığı sözleşme tarihi olan 27.9.2001’den itibaren bölgede, satış noktalarına düzenli ziyaretlerle mal tesliminin yapıldığı sıcak satış sistemi çerçevesinde çay satışı yapmaktadır. Çay-Kur’un dağıtım sisteminin 1995

yılında değiştirilerek münhasır bayilikler oluşturulması öncesinde de bölgede çay satışı ile ilgilenen Yekeler Ticaret'in üç ortağı Afkan Yeke, Osman Yeke ve Mustafa Yeke'dir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Deliller

240 H.3.1. Çay-Kur'a İlişkin Tespitler

H.3.1.1. Pasif Satışların Engellenmesi

H.3.1.1.1. Önaraştırma Döneminde Elde Edilen Tespit ve Deliller

23.9.2003 tarihinde Van ilinde toptan gıda satışıyla iştigal eden Orhan Sofuoğlu, İsmail Tancan, Ferit Kantarcıoğlu ve Salih Zırhlıoğlu ile Raportörlerce yapılan görüşmede; Yekeler Ticaret tarafından kendilerine mal verilmediği, söz konusu teşebbüsün tekeli kırma amacıyla diğer bölgelerden mal satın almak istedikleri, ancak bu yöndeki taleplerinin diğer bölgelerde faaliyet gösteren bayilerce, Çay-Kur tarafından bölge dışına, pasif satış yöntemiyle dahi, ürün satışının yasaklandığı gerekçesiyle geri çevrildiği ifade edilmiştir.

24.9.2003 tarihinde Van Merkez Bayii Yekeler Ticaret yetkilisi ile Raportörlerce yapılan görüşmede; Çay-Kur tarafından toptancılara mal satışının yasaklandığı, bu nedenle şikayetçi teşebbüslere iki yıldır ürün satılmadığı, bölge dışına aktif ya da pasif satışlara yine Çay-Kur tarafından izin verilmediği, ancak yine de bu tür satışların kayıtdışı yöntemler ile gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

25.9.2003 tarihinde, Çay-Kur Erciş Bayii Çelebioğlu Ticaret yetkilisi ile yapılan görüşmede; pasif satışın Çay-Kur tarafından yasaklandığı, buna karşın kendilerinin tek satıcı konumunda bulunduğu Erciş, Muradiye ve Çaldıran sınırları içine diğer bölgelerden mal geldiği vurgulanmıştır. Ayrıca, bayilerin toptancılara mal satmasının, Çay-Kur tarafından yasaklandığı, zira, toptancılardan, ürünü düşük fiyatla satmak suretiyle bayiler ile rekabet ettikleri ifade edilmiştir.

30.9.2003 tarihinde, Çay-Kur Genel Müdür Yardımcısı ve Pazarlama Dairesi Başkanı ile Raportörlerce yapılan görüşmede; Çay-Kur tarafından bayilerin toptancılara mal satmasının engellenmesi yönünde bir uygulamaları bulunmadığı, ancak, bölge ihlali yoluyla, bayilik sistemini bozma amacı taşıyan toptancılara satış yapmaması yönünde bayileri uyardıkları, ancak bu tür uygulamalara yönelik herhangi bir yaptırımın söz konusu olmadığı, pasif satışın engellenmediği, ancak, bölge dışından telefon ile gelen taleplerin karşılanmasının aktif satış olarak değerlendirildiği, bu nedenle yasaklandığı ifade edilmiştir.

Yapılan yerinde incelemeler sırasında tespit edilen belgelere aşağıda yer verilmiştir.

Çay-Kur Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü tarafından Van Emniyet Müdürlüğü'ne gönderilen 2.10.2000 tarihli yazıda:

“Kurumumuz Kamu İktisadi Kuruluşu olup, üretmiş olduğu mamulleri(n) yalnızca yetkili bayilerimiz tarafından bakkal, market ve çay ocaklarına sıcak satış sistemi ile satışı yapılmaktadır.

Hal böyle iken bazı firmalar Kurumumuz mamulü çayları bölge harici illerden genellikle faturasız temin ederek arasında da Çay-Kur çaylarının sahtesini katmak suretiyle piyasaya sürmektedirler.

290 ... Yukarıda bahsedilen durumları asgariye indirmek için Van İli'nde Yekeler Ltd. Şti. dışında hiç bir kişi veya firmaya çay satış yetkisi Müdürlüğümüzce verilmemiştir.

Almış olduğumuz ihbara göre aşağıda adı ve adresi yazılı Sofuoğlu'nun işyeri ve depolarındaki Çay-Kur çaylarının;

Dış kolilerinde Van yetkili bayimiz olan Yekeler Ticaret'in kaşesinin olup olmadığı,

...

Bu çayları Van bayimizden almadığı halde kimden aldığıнын belge ile tesbiti hususlarını arz ederiz,” denmektedir.

300

Çay-Kur Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü tarafından, Yekeler Ticaret'e gönderilen 19.2.2001 tarihli yazıda:

“Kurumumuzca uygulamaya konulan “Dar Bölgede Sıcak satış sisteminden” bu güne kadar arzu edilen netice alınamamıştır. ..., maddeler halinde aşağıya çıkarılan hususlara riayet edilmesini önemle rica ederiz.

310 *Tahsis edilen bölgeniz dışına, aracı kullanmak üzere (toptancı, yarı toptancı, tâli bayi) satış yapılmayacak, bölge ihlaline sebebiyet verilmeyecektir. Bu durumun tespiti halinde 1. sinde faaliyetiniz süresiz askıya alınacak, 2. sinde bayiliğiniz ihbarsız sona erdirilecektir.*

Bölgenizde fiilen ve kesintisiz sıcak satış gerçekleştirilecek Kurumumuzca belirlenecek ortalama kar hadlerine uyularak müşterilerinize vade tanınması, promosyonun kısmen de olsa yansıtılması genel prensip haline getirilecektir,” denilmektedir.

Çay-Kur Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü tarafından Van Defterdarlığı'na gönderilen 3.7. 2001 tarihli yazıda:

320 *“Bölge Müdürlüğümüz elemanlarınca 2.7.2001 tarihinde Van İlinde yapılan piyasa araştırmaları neticesinde, Van İlinde faaliyette bulunan Orhan Sofuoğlu'na ait (Sofuoğlu Ticaret'in) işyerinde ve depolarında Çay-Kur ürünlerini yüklü miktarda bilgimiz dışında sattığı tespit edilmiştir.*

04-63/930-222

Kurumumuz bayilik sistemi ile çalışmaktadır. Adı geçen şahıs bayimiz olmadığından, faturasız Çay-Kur ürünleri alıp sattığı konusunda tereddüte düşülmüştür....” denmektedir.

330 Çay-Kur Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü tarafından, tüm bayilere gönderilen 15.8.2001 tarihli faks metninde:

“Rekabet Kurulunun tavsiyesi doğrultusunda yeniden düzenlenen yönetmelik esaslarına göre yeniden hazırlanan Yetkili Bayilik Sözleşmesi'nin noter huzurunda yeniden imzalanması gerekmektedir.

Sözleşme için gerekli belgeler listesi ekte gönderilmiş olup, en kısa zamanda eksiksiz tamamlanarak, belgelerle birlikte Erzurum Bölge Müdürlüğüne şahsen müracaat etmenizi önemle rica eder....” denmektedir.

340 Çay-Kur Erzurum Bölge Müdürlüğü tarafından Yekeler Ticaret'e gönderilen 8.3.2002 tarihli yazıda:

“... bazı bayilerin Çay-Kur'dan satın almış olduğu çayları bir iki fatura ile bir başka firmaya aktararak sıcak satış yapmadan bir komisyoncu gibi davrandığı tespit edilmiştir.

Bu durum bölge ihlallerine ve piyasada spot satışlara neden olmakta ve sıcak satış sistemimizi de olumsuz etkilemektedir.

350 *Bu davranış içinde olan bayilerimizin tespiti halinde gerekli yasal işlemin yapılacağını....” denmektedir.*

Çay-Kur Pazarlama Dairesi Başkanlığı tarafından tüm bayilere gönderilen 7.4.2003 tarihli yazıda:

“... siz bayilerimizin, bayilik sistemine zarar verecek eylemlerden uzak durması ve aynı şartlarla bayilik faaliyetini sürdüren diğer bayilerin, istemeyerek de olsa mağdur duruma düşmemeleri için aşağıda belirtilen hususlarda daha duyarlı davranmasını beklemekteyiz. Bu nedenle;

360

*...
Sıcak satış: Her bayi kendine tahsis edilen dar bölgede sıcak satış yapmakla mükelleftir. Bundan amaç Çay-Kur ürünlerinin yurdun en uzak bölgelerinde bulunması ve nihai tüketiciye ulaştırılmasıdır. Spekülatif amaçlı toptan çay satışından ve mal devrinden kaçınılmalıdır. Bu tür eylemde bulunan firmalara uygulanacak yaptırım ise önce uyarı sonra geçici satıştan men ve nihayet sözleşmesinin feshidir.*

370

Fiyat İstikrarını Bozma: Çay-Kur ürünleri tüm bayilere il ve bölge ayırımı yapılmaksızın liste fiyatı ile satılmaktadır. Ülkemizin coğrafi yapısı gereği bölge merkezlerinden illere uzaklıklar yer yer farklılıklar göstermektedir. Ancak, büyük

çaptaki fiyat farklılıkları bu duruma etken değildir. Özellikle aynı bölgede faaliyet gösteren bayilerin değişik uygulamalar yapmaktan kaçınmaları gerekmektedir. Bu tür aşırı fiyat farklılığı yaratıp, istikrarı bozan haksız rekabet yaratan bayilere, önce ikaz, sonra geçici satıştan men nihayetinde sözleşmesinin feshi müeyyidesi uygulanır.

380 *Taşeron Firma Aracılığı ile Satış Yapma: Bayinin doğrudan ve dolaylı olarak, çay satış ve dağıtımında taşeron firma kullanması sözleşmeye aykırı bir davranıştır. Aynı zamanda da aynı bölgede faaliyet gösteren bayiye karşı haksız rekabettir. Bu eylemin yaptırımını yine önce uyarı sonra geçici satıştan men nihayetinde sözleşmenin feshidir,” denilmektedir.*

Yekeler Ticaret tarafından Çay-Kur Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen 5.12.2000 tarihli yazıda:

“ İlimizde ticaret ile uğraşan Orhan Sofuoğlu isimli vatandaş il dışından bölge ihlali yaparak, ilimizde Çay-Kur çaylarını pazarlamaktadır.

390 *Daha önce yapmış olduğumuz ikazlar ve tespitler sonucu, Bölge Müdür Yardımcımız Zeki Sarıavcı'da ilimize gelerek olayı tesbit etmiş olup, gerekli ikazlarda bulunarak şahsın elinde dükkanında bulunan çayları 15.11.2000 tarihine kadar çıkarmasını ve kendisinin toptan satıcılık yapamayacağını, camlarına yazdırdığı Çay-Kur yetkili bayii yazılarının silinmesi gerektiğini şifahen bildirmişti.*

İlgili şahıs bu güne kadar verdiği sözü yerine getirmeyerek il dışından toptan çay getirmeye devam etmektedir. ... Bize haksız yere ve gereksiz yere rekabet etmekte ve bizi zarara uğratmaktadır.

400 *Bölge Müdürlüğümüzün yeniden, yerinde inceleme ve tespit yaparak, şahsın çay satışlarının men edilmesini ve gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ve talep ederiz,” denmektedir.*

Yekeler Ticaret tarafından Çay-Kur Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen 3.10.2001 tarihli yazıda:

410 *“... Ayrıca firmamız 2 yıldan beri toptancı ve tali bayii çalışmasını tamamiyle kesmiştir. Bu nedenle il dışından bölge ihlali yapıldığında hemen farketmektedir. Çay-Kur'un Ağrı bayisi Hasyılmazlar Ltd. Şti. tarafından ilimiz toptancılarından Öz Zırhlioğulları Gıda Tic. San. Ltd. Şti.'ne son 15 gün içinde en az iki defa olmak suretiyle, Van teslimi yaparak çay sattığı tespit edilmiştir. ...Mağduriyetimizin giderilmesi için gereğini arz ederiz,” denmektedir.*

H.3.1.1.2. Soruşturma Döneminde Elde Edilen Bulgular

Soruşturma döneminde tespit edilen bulgular belgelerin niteliği de dikkate alınarak üç başlık altında incelenmiştir. i) pasif satışların engellendiğine dair

bulgular, ii) aktif satış-pasif satış ayırımının belirsiz olduğu bulgular, iii) pasif satışların yapıldığını gösteren bulgular.

420

H.3.1.1.2.1. Pasif Satışların Engellendiğine İlişkin Bulgular

2.3.2004 tarihinde Çay-Kur Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nde Raportörlerce yapılan görüşmede, Bölge Müdürü Vekili tarafından, bir bölgede toptan/perakende çay satışı yapan bir noktanın başka bir bölgedeki distribütörden mal almasının ve telefonla gelen siparişler üzerine bölge dışındaki bir noktaya ürün nakledilmesinin Çay-Kur tarafından engellendiği, bayinin başka bir bölgedeki perakendeciye "kendi aracıyla" mal götürmesinin bölge ihlali olarak nitelendirildiği belirtilmiştir. Bununla birlikte, bayilerin toptancılara ürün satmakta serbest oldukları, ancak Çay-Kur'un, sıcak satış uygulamasının devamını istediği, bu nedenle de sıcak satışı aksatarak kotasını toptan satış ile dolduran bayilerin %2'lik sıcak satış iskontosunun kesildiği de aynı görüşmede ifade edilmiştir.

430

3.3.2004 tarihinde Ankara'daki beş bayi tarafından kurulan Öz Gimat Gıda Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.'de firma Genel Müdürü ile Raportörlerce yapılan görüşmede de benzer şekilde, Çay-Kur'un bölge dışına çay satışı yapılmasını yasakladığı, ancak ticaretin gereği olarak bölgeler arası ürün satışının gerçekleştirilebildiği, toptancılara satış yapılmasının önünde ise bir engel olmadığı ifade edilmiştir.

440

Yapılan yerinde incelemelerde tespit edilen belgelere aşağıda yer verilmiştir.

Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nün 12.6.2002 tarihinde Pazarlama Dairesi Başkanlığı'na yollanmış olduğu yazıda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Ankara dışından çay getiren firmalara niye dışarıdan çay getiriyorsun diye sorduğumuzda bize verdikleri cevap, 'Türkiye'de ticaret serbesttir, malı ucuza nerede bulursak oradan alırız. Samsun'dan ya da Kayseri'den mal alınmaz diye ticareti engelleyici bir kanun yok, sizi Rekabet Kuruluna şikayet ederiz' şeklinde olmaktadır.

450

Ancak Genel Müdürlüğümüz talimatları doğrultusunda bölge ihlalini en aza indirebilmek için Müdürlüğümüz elemanları sürekli piyasa denetimi faaliyetine devam etmektedirler."

Çay-Kur İstanbul Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nden Pazarlama Dairesi Başkanlığı'na gönderilen 26.4.2002 tarihli yazıda genel olarak satış programı hakkındaki görüşler belirtilmekte ve aşağıdaki ifadeler yer verilmektedir:

460

"Bölge İhlalleri Durumu: ... toptancılar yüksek iskontolu çay alabilmeleri için her vilayetteki bayilerle ilişki içine girip gerek vilayetler arası bölge ihlali yaparak çay alabildikleri gibi genelde bölgeler arası ihlaller yaparak çay alabilmektedirler.

Genelde bölgemize bağlı vilayetler arası ihlalleri anında kontrol altına alabilmekteyiz. Ancak bölgeler arası ihlallerde alınan yer kesin bilinmediğinden zorluklar çekmekteyiz.”

470 Yine İstanbul Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nden Bursa bayii Burçay Gıda Ltd. Şti. (Burçay Gıda)'ne gönderilen 27.1.2004 tarihli yazıda; Burçay Gıda'nın bölge ihlali yaparak İstanbul Pendik'te bulunan bir firmaya çay verdiği ve bu nedenle bayiliğinin askıya alındığı ifade edilmektedir. İlgili yazının ekinde Burçay Gıda tarafından Çay-Kur'a gönderilen bu olaya ilişkin yazıda aşağıdaki hususlara yer verilmektedir:

480 *“....20.01.2004 Salı günü yapılan satışlarımızda yalnız Gimsan Tic. Ltd. Şti Firmasına 210236 nolu Sevk İrsaliyesi ile çay satışı yapıldığı, aynı gün Firma Yetkilisi'nin araç gönderip çay aldıracağını söylemiş ve hazırlanan siparişe göre de çay yüklenmiştir. Gelen aracın ruhsatına bakılmadığı ve sürücüsünün kim olduğu da bizim için merak konusu olmamıştır. Firma Yetkilisinin siparişlerinin istemesi doğrultusunda bu araca çay verilmiştir. Daha sonra durumun, bize intikal etmesi ile bu konu, karşı firma ile araştırma safhasına girmiş Firma yetkilisinin az da olsa mal alışverişleri olduğu, bu konunun kendi açılarından suç olacağını bilmediğinden, bahsi geçen Kurpaş Firmasının aracının, bizim haberimiz olmadan depomuzdan çay yüklettiklerini ifade etmişlerdir...”*

490 İstanbul ili bayilerinin İstanbul Pazarlama Bölge Müdürlüğü'ne gönderdikleri 12.11.2002 tarihli yazıda, Ankara bayii Öz Gimat Gıda Paz. San. Tic. A.Ş.'nin nakliye firması aracılığıyla İstanbul'da faaliyet gösteren Kurpaş Ticaret unvanlı teşebbüse çay satışı yaptığı belirtilerek Ankara bayiine yaptırım uygulanması talep edilmektedir. İstanbul Pazarlama Bölge Müdürlüğü de bu satışı bölge ihlali olarak değerlendirerek 20.11.2002 tarihli yazı ile Pazarlama Dairesi Başkanlığı'na gereğinin yapılması için başvurmuştur.

Kayseri Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nde 1.4.2004 tarihinde Raportörlerce yapılan görüşmede aşağıdaki hususlar ifade edilmiştir:

500 *“Bölgede, toptancılara mal satışı yapılmaktadır... Münferit pasif satış uygulamaları bölge ihlali sayılmamaktadır. Ancak bu durum süreklilik kazandığı takdirde Bölge Müdürlüğü müdahil olmakta, gerekli uyarı ve yaptırımlar ile bayileri bu davranıştan caydırmaya çalışmaktadır. Ancak bölgedeki bayiler pasif satış bölge ihlali olarak algıladıklarından, pasif satış uygulamalarına rastlanmamaktadır...”*

Kayseri Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nde tespit edilen çok sayıda belgede, Çay-Kur bayilerinin bölgeler arası mal satan toptancılara mal verdiklerini, bu nedenle söz konusu bayilerin bölge ihlali gerçekleştirdiklerini belirten ifadeler bulunmaktadır.

510

04-63/930-222

Çay-Kur Kayseri bayii Özdörtler Ltd. Şti.'nde 1.4.2004 tarihinde yapılan görüşmede Kayseri sınırlarında kalmak koşuluyla bölge dışından gelen taleplerin karşılandığı, ancak il dışına satış yapılmadığı vurgulanmıştır. Bir diğer Kayseri bayii Kayçay Ltd. Şti. yetkilisi de Kayseri'deki bayilerin birbirlerinin bölgelerine satış yapabildiklerini, ancak Çay-Kur'un bayiliği iptal edebilmesi sebebiyle il dışına pasif satış yapılmadığını belirtmiştir.

Kayseri bayii Özdörtler Ltd. Şti. tarafından Kayseri Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen 10.4.2001 tarihli yazıda aşağıdaki ifadelere yer verilmektedir:

520

"... firmamız bölge ihlali konusunun üzerinde önemle durmaktadır. Bırakın Kayseri il sınırları dışına, bölgemiz olmamasına rağmen Kocasinan bölgesinden firmamıza Çay-Kur mamulleri almaya gelen müşterilere bile bölgemiz dışında olduklarını bölge ihlali yapamayacağımızı (söylüyoruz). Ancak bölgenin bağlı olduğu Çay-Kur bayisinden mal alabileceklerini bildirmekteyiz..."

Yine Özdörtler Ltd. Şti. tarafından Kayseri Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen 8.4.2002 tarihli yazıda ise bayinin bölge ihlaline ilişkin savunmasında şu ifadeler yer almaktadır:

530

"...sözü geçen Nevşehir ili ve ilçelerine direkt ya da dolaylı olarak çay satışı yapmadığımız ve satış sözleşmesine uyduğumuz, sözü geçen bölgelerde bayisi olduğumuz diğer ürünlerin satışının yapıldığı tarafımızca bilinmektedir. Bu satış esnasında adı bizde belirli olan mevcut resmi dairenin yanımıza kadar gelerek aldığı ürünlerin yanında miktarı bizde belirli olan çay talebinde bulunulmuştur. Yukarıda da belirtildiği gibi firma ile çay hakkında özel bir görüşme yapılmamıştır. Sürekli tüm ürünlerimizden alış verişi yaptığı için firma ile şirketin ticari alışverişinde pürüz yaşanmaması için bir defaya mahsus olmak üzere çay siparişi kabul edilmiştir. Bunun haricinde herhangi bir satışın söz konusu olmadığını tarafınıza bildirir..."

540

18.3.2004 tarihinde Çay-Kur Erzurum Bölge Müdür Vekili ve Satış Müdürü ile Raportörlerce yapılan görüşmede Çay-Kur'un satış politikası ile ilgili aşağıdaki hususlar belirtilmiştir:

"...Dar bölgede sıcak satış sistemi uygulanmakta ve bölge dışından gelen taleplerin karşılanmasına bölge ihlali olması sebebiyle izin verilmemektedir. Ancak bugüne kadar bölge ihlali konusunda sözleşmede öngörülen müeyyidenin uygulandığı bir olay yoktur, nitekim bu konuda yazılı herhangi bir şikayetle karşılaşmamıştır. Bu sistemde nihai satış noktalarına seçim hakkı tanınmamaktadır; bu da kimi zaman bu satış noktalarının şikayetine yol açmaktadır. Biz, satış noktalarının sistem dahilinde kendi bölgelerindeki bayiden mal almalarını isteriz. Bölgesi dışından mal getirilirse, getirilen bölgenin bayisi uyarılır ve bu durum bölge ihlali olarak değerlendirilir..."

550

04-63/930-222

Benzer bir ifade 10.3.2004 tarihinde ay-Kur Mersin Bölge Müdürü tarafından da dile getirilmiştir:

560 *“...Bayilerin bölge dışından gelen talepleri karşılamaları kesinlikle yasaktır. Ara toptancı vasıtasıyla dahi başka bir bölgeye çay gönderilmesi bölge ihlali olarak değerlendirilmektedir. Bu uygulama tüm Türkiye için geçerlidir...”*

ay-Kur’un Trabzon, Mersin, Erzurum, Bayburt, Diyarbakır ve Samsun bayileri ile soruşturma döneminde yapılan görüşmelerde çok sayıda bayi tarafından, özetle, il dışından gelen taleplerin karşılanamadığı, zira ay-Kur’un bu taleplerin karşılanmasını bölge ihlali olarak değerlendirdiği ifade edilmiştir.

23.3.2004 tarihinde Bayburt bayii Zümrüt Ticaret ile Raportörlerce yapılan görüşmede aşağıdaki hususlar ifade edilmiştir:

570 *“Bölgemiz dışından kendi araçları ile gelen kimselere dahi mal vermiyoruz. Bu tür bir uygulama bölge ihlali anlamına gelir.”*

ay-Kur Erzurum bayii Eray Gıda Ltd. şti. yetkilisi ile 18.3.2004 tarihinde yapılan görüşmede, ay-Kur’un bölge dışından gelen taleplerin karşılanmasına izin vermediği, bu nedenle bu tür taleplerin ilgili bölgedeki bayiye yönlendirildiği belirtilmiştir.

580 ay-Kur Trabzon bayii Sahil Pazarlama yetkilisi ile 23.3.2004 tarihinde Raportörlerce yapılan görüşmede aşağıdaki hususlar dile getirilmiştir:

“ay-Kur’un bölge dışına satmayın şeklindeki talimatları sebebiyle il dışından gelen talepleri ilgili bölgedeki bayilere yönlendirmeye çalışıyoruz. ay-Kur söz konusu talimatlarda aktif satış pasif satış ayırımı yapmamakta, bununla birlikte bölgeler arası ürün satışı olabilmektedir.”

590 11.3.2004 tarihinde Mersin bayii Oğuzberk Gıda Ltd. şti. yetkilisi ile yapılan görüşmede il sınırları dışından gelen taleplerin karşılanmadığı, zira bu durumun ay-Kur tarafından bölge ihlali olarak değerlendirildiği ve bayiliğin iptaline kadar uzanan yaptırımlara maruz kalınabileceği vurgulanmıştır. Mersin bayii Panel Dağıtım Ltd. şti. yetkilisi tarafından da Mersin ili dışından gelen taleplerin karşılanamadığı, ancak Mersin ili merkezinde bölge dışına ay-Kur ürünlerini satabildikleri ifade edilmiştir. Aynı ilde faaliyet gösteren Erdem Gıda Ltd. şti. yetkilisi de benzer bir ifade vermiştir.

23.4.2004 tarihinde Trabzon bayii Alemdar Gıda Ltd. şti.’nin temsilcisi tarafından;

600 *“...bayinin bölgesi içinde satış yapan toptancıya mal verilebilirken, ay-Kur toptancıların bir bölgeden mal alıp başka bir bölgede daha düşük fiyatla satış yapmaları durumunda mal veren bayiye müdahale edebilmektedir..”* ifadesi verilmiştir.

31.3.2004 tarihinde Diyarbakır'da faaliyette bulunan Çay-Kur bayilerinden Bak-Tat Kuruyemiş yetkilisi ile yapılan görüşmede aşağıdaki hususlar ifade edilmiştir: *"Çay-Kur bölge dışına satışı yasakladığından, bölge dışına satış yapmıyoruz ve bölge dışından gelen talebi de karşılamıyoruz...Toptancılara mal satışımız yasaktır."*

610 Diyarbakır'da faaliyette bulunan ikinci bayi olan Ergün Gıda yetkilisi de kendisiyle yapılan görüşmede bayiliği süresince bölgesi dışına satış yapmadığını ifade etmiştir.

30.3.2004 tarihinde Gürsoy Gıda Maddeleri Ticaret A.Ş. ortaklarından Mehmet Gürsoy ile Raportörlerce yapılan görüşmede; Samsun dışına satış yapmanın mümkün olmadığı, hatta, bölge dışından Samsun'a gelerek mal talep edenlerin dahi taleplerinin karşılanmadığı, bu durumun Çay-Kur tarafından yasaklandığı ve kontrol altında tutulduğu ifade edilmiştir.

620 31.3.2004 tarihinde Samsun Çay Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti. Müdürü ile Raportörlerce yapılan görüşmede; Samsun dışına çay satışının yalnızca aracı toptancılar vasıtasıyla gerçekleştirildiği, bunun dışında bölge dışından herhangi bir şekilde gelen talebin, Çay-Kur'un yasaklaması nedeniyle karşılanamayacağı ifade edilmiştir.

630 Samsun Pazarlama Bölge Müdürlüğü tarafından bu ildeki bayilere yollanan 7.3.2003 tarihli yazıda, bölge ihlallerinin toptancıların aldıkları ürünleri başka bölgelerde satmaları sebebiyle gerçekleştiği, bundan ötürü isimleri yazıda sıralanan toptancı firmalara her ne sebeple olursa olsun ürün verilmemesi gerektiği belirtilmektedir. Samsun ili bayilerinin Bölge Müdürlüğü'ne hitaben düzenledikleri 11.4.2002 tarihli bir belgede ise, "Bölge Müdürlüğü'nün talimatları doğrultusunda" toptancılara yapılan satışların kaldırıldığı, ancak başka bölgelerden mal getirip yüksek iskontoyla satış yapılarak bayilerin "piyasalarını bozan" toptancılar hakkında gereğinin yapılmasını talep ettikleri görülmüştür.

Samsun Bölge Müdürü tarafından İstanbul Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen 4.4.2002 tarihli yazıda; kendi bölgelerine bağlı illerdeki toptancılarda İstanbul bayii Anadolu Ticaret kaşeli Çay-Kur ürünlerinin bulunduğu, bu tür bölge ihlallerinden kendi bölgelerindeki bayilerin olumsuz etkilendiği ifade edilmektedir.

640 **H.3.1.1.2.2. Aktif-Pasif Satış Ayırımının Belirsiz Olduğu Tespit ve Deliller**

Öz Gimat Gıda Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. bünyesinde elde edilen belgelerin önemli bir bölümü bölge ihlallerine yönelik şikayetleri içeren ve Çay-Kur Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen yazılardan oluşmaktadır. Anılan belgelerden, 21.1.2002 tarihli yazıda; *"GİMA Mağazaları İstanbul Bayisi olan Beylik Çay'dan, TANSAS yine İstanbul Bayisi Ana Gıda'dan çay almakta, YİMPAŞ mağazaları Çorum Bayilerinden çay*

almakta, Kayseri Bölge Bayii BESOTO Ankara'daki gıda toptancılarına mal satmakta olup, Ankara bölgesindeki istikrarı bozmaktadır.

650

Bu durumda; Ankara Bölgesi olarak %85'lik ÇAY-KUR çayı pazarımızı kaybetmekten endişe duymaktayız.” ifadeleri yer almaktadır. Benzer nitelikteki diğer yazılarda da genel olarak ulusal yahut yerel çaptaki zincir marketlere bölge dışından çay getirilmesi ve Ankara dışındaki bayilerin üçüncü şirketleri kullanarak Ankara'daki toptancılara ürün sattıkları şeklindeki şikayetler dile getirilmektedir.

660

Çay-Kur Pazarlama Dairesi Başkanlığı'nda yapılan incelemede de Ankara bayileri tarafından dile getirilen, yukarıda yer verilenler ile aynı nitelikteki şikayetleri içeren belgelere ulaşılmıştır. Çay-Kur'a yollanan böyle bir yazıda, Ankara Tekel Bayii Gram A.Ş.'nin vade avantajından dolayı yüksek iskontoyla ürün satabildiğinden ve rekabet etmek amacıyla benzer iskontolarla mal satışının Çay-Kur bayilerinin karlılığını etkilediğinden bahsedilmekte, *“Ankara dışından mal getiren kişilerle mücadele edebilmek için Çay-Kur yetkililerinin ellerinde belge olmasına rağmen bir şey yapamamaları dolayısıyla yetkilerinin artırılması, diğer Çay-Kur bayilerinin bölge ihlali yapmamaları için kesin bir dille uyarılması ve gerekli yaptırımların derhal uygulanması, Gram A.Ş. ile rekabet edebilmek için gerekli düzenlemelerin yapılması”* talep edilmektedir.

670

Soruşturma kapsamında Raportörlerce yapılan yerinde incelemeler sırasında, bayilerin sıcak satış sisteminin gereklerine uymaları yönünde talimat içeren önemli sayıda belgeye ulaşılmıştır. Öz Gimat Gıda Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. bünyesinden temin edilen ve Çay-Kur Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü tarafından gönderilmiş olan 11.2.2002 ve 5.3.2002 tarihli belgelerde; *“tüm bayilerin sıcak satış maliyetlerinden kaçındıkları için toptancı ve yarı toptancıları tali bayi olarak kullandıkları, gıda ticareti yapan firmaların dışındakilere de blok halinde çay sattıkları ve kendi bölge sınırlarına riayet etmeyerek bölge ihlali yaptıklarının tespit edildiği, sıcak satış yapmayan bayilere %3 sıcak satış iskontosunun uygulanmayacağı ve bölge ihlali yapan bayilere müsamaha gösterilmeyeceği”* ifade edilmektedir.

680

Çay-Kur Pazarlama Dairesi Başkanlığı'ndan tüm bayilere yollanmış olan çeşitli tarihlerdeki yazılarda da benzer ifadeler yer almakta, *“bölge ihlallerini önlemeye yönelik olarak kaşesiz koli çıkışına izin verilmeyeceği”, “bölge ihlalinde bulunan bayilere ilk ihlalde ihtar verileceği, ihtar verilmiş olan bayilerin bayiliklerinin askıya alınacağı, üçüncüsünde de bayiliğin feshi için gerekli işlemin yapılacağı”* belirtilmektedir.

690

Çay-Kur Pazarlama Dairesi Başkanlığı tarafından tüm satış ünitelerine gönderilen 24.12.2003 tarihli yazıda da aşağıdaki hususlar belirtilmektedir:
“ Bayilerle imzalanan yetkili bayilik sözleşmesinin 7. maddesi bölge ihlalini anlatmakta, 22. maddenin (k) bendi ise ‘Bayiler sözleşmenin 7. maddesini ihlal ederse kendilerine birinci ihtar, ikincisinde askıya alma, üçüncüsünde de bayiliğin feshi ile teminatın irat kaydedilmesi müeyyidesi uygulanır.’ denilmektedir...

04-63/930-222

Görüldüğü gibi satış sözleşmesinde bölge ihlali ve özel firma çayı satmamaya yönelik müeyyideler açık olarak anlatılmaktadır. Buna rağmen halen bu sözleşme hükümlerine uymayan bayilerimizin olduğu, defalarca uyarılmalarına rağmen bazı bayilerimizin bu uyarıları dikkate almadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle tüm bayilerimize bu konuların tekrar hatırlatılması zorunlu hale gelmiştir.”

- 700 Çay-Kur Pazarlama Dairesi Başkanlığı'nda bulunan kayıtlar arasında bölge dışındaki toptancılara yapılan satışların da süresiz satıştan men ile cezalandırıldığı görülmektedir. Pazarlama Dairesi Başkanlığı'nın 15.12.2003 ve Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nün 17.12.2003 tarihli yazılarından anlaşıldığı üzere, Eskişehir ili bayii Oktayer Gıda İht. Mad. Tic. ve San. A.Ş.'nin İstanbul Rami Toptancılar Sitesi'ne çay satması bölge ihlali olarak nitelendirilmiş ve konu hakkında bayinin savunması alınmıştır. Benzer şekilde Pazarlama Dairesi Başkanlığı'nın 2.4.2003 tarihinde Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü'ne göndermiş olduğu yazıda, Kırıkkale ili bayilerinden Selenler Gıda Ltd. Şti.'nin Ankara Gimat Toptancılar Sitesi'ndeki bir toptancı firmaya çay satarak bölge
- 710 ihlalinde bulunması sebebiyle süresiz satıştan men edilmesinin uygun görüldüğü belirtilmektedir.

Yine Çay-Kur İstanbul Pazarlama Bölge Müdürlüğü tarafından bayilere her ay düzenli olarak gönderildiği anlaşılan belgelerde, bölge ihlali yapan bayilere sıcak satış iskontosu verilmeyeceği vurgulanmaktadır.

Diyarbakır Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nden, bölgede bulunan tüm bayilere gönderilen 20.2.2004 tarihli yazıda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

- 720 *“Teşekkürümüzün uyguladığı satış sistemi bir bütünlük arz ettiğinden sistemdeki bir aksaklık tümünü olumsuz etkilemektedir. Böylece, tüketici her nevi çayı istediği her yerde aynı şartlarda satın alamadığından, bayilerimiz emeklerinin karşılığını bulamadıklarından ve bunun sonucu olarak da Çay-Kur'un satışlarını olumsuz yönde etkilediğinden, şikayetlere sebep olmaktadır.*

Satış sisteminin en önemli unsuru bayinin kendi bölgesinde aracısız olarak sıcak satış yapmasıdır. Bölge ihlaline sebebiyet vermemesi ya da direkt bölge ihlali yapmamasıdır. Halbuki son zamanlarda bayilerimizin ya bizzat ya da tali bayi kullanarak bölge ihlali yaptıkları yönünde şikayetler oldukça artmıştır.

- 730 ...
Bayilerimizin ... bölge ihlallerine sebebiyet verecek hareketlerden kaçınmalarını rica eder başarılar dileriz.”

Yerinde inceleme sürecinde, gerek Genel Müdürlükten bölge müdürlüklerine, gerekse bölge müdürlüklerinden bayilere gönderilen, aktif ya da pasif satış ayrımı belirtilmeksizin bölge ihlallerinin önüne geçilmesi gerektiğinin ifade edildiği benzer belgelere rastlanmıştır.

740 Bölge ihlali yaptığı tespit edilen bayilerin sözleşmelerinin süresiz askıya alınmasına ilişkin birçok örnek olay mevcuttur. Çay-Kur Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü'ndeki inceleme sırasında elde edilen belgelerden, Bursa bölgesinde faaliyette bulunan bayilerin şikayet dilekçeleri üzerine, bu sözleşme ile çay satışı yapmış olan ve Ankara Bölge'ye bağlı Kütahya ilinde faaliyet gösteren Özdağ Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin bayiliğinin, 5.5.2003 tarihli yazı ile süresiz askıya alındığı anlaşılmaktadır. Çay-Kur Pazarlama Dairesi Başkanlığı'nda yapılan inceleme sırasında da ulaşılan aynı olayla ilgili kayıtlarda, Özdağ Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin "bölge ihlali eylemini tekrarlamayacağını, tekrarı halinde hiçbir uyarıya gerek kalmaksızın sözleşmesinin tek taraflı feshedileceği doğrultusunda taahhüname vermesi kaydı ile" satışlarına yeniden başlamasına 3.6.2003 tarihli yazı ile izin verildiği görülmektedir.

750 Çay-Kur Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nden elde edilen belgelerde yer alan bir başka olayda, Kayseri Bölge Müdürlüğü'ne bağlı Niğde ilinde çay satışı yaptığı için Konya ili bayii Söz Gıda Tic. A.Ş.'nin bayilik sözleşmesinin 6.9.2002 tarihli yazıyla yine süresiz askıya alındığı anlaşılmaktadır.

760 Çay-Kur Pazarlama Dairesi Başkanlığı'nda Raportörlerce yapılan yerinde inceleme sırasında Ankara'da faaliyet gösteren Öz Gimat Gıda Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.'nin Kırıkkale ilindeki bakkal ve marketlere yüksek iskonto ile satış yapmasına ilişkin olarak gönderilen şikayet dilekçesi üzerine hazırlanan yazılar elde edilmiştir. Yukarıdaki örneklere benzer şekilde aktif veya pasif satış niteliği belirsiz olan bu olay hakkında, Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nün 19.8.2003 tarihli yazısında ve Pazarlama Dairesi Başkanlığı'nın 3.9.2003 tarihli cevabi yazısında yer alan ifadelerden, söz konusu satışların bölge ihlali olarak nitelendirildiği ve adı geçen firmanın sözleşmeli bayi olmaması nedeniyle sözleşme hükümlerinin nasıl uygulanacağı konusunda tereddütler bulunduğu anlaşılmaktadır.

770 Çay-Kur'un İstanbul'da faaliyette bulunan altı bayisi tarafından hazırlanan ve İstanbul Pazarlama Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen 23.7.2002 tarihli yazıda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Bizler için kendi bölgemize dışarıdan hiç mal gelmemesi ve Çay-Kur'un önerdiği satış politikası ile hizmet verebilmek amacındayız. Ancak bölgemize dışarıdan Çay-Kur'dan alınan iskontoların çok üzerinde rakamlarla mal gelmekte ve bu da bizlerin satışını engellemektedir.

780 *Konu ile ilgili yaptığımız araştırmada ... Marmara Gıda'nın aynı bölge ihlaline devam ettiğini ve bölgemize yüksek iskontolarla mal verdiğini tarafınıza da sunacağımız belgeler ile tespit etmiş bulunmaktayız."*

İstanbul bayilerinin yukarıdaki belgeye ek olarak sundukları ve Edirne'de faaliyet gösteren Marmara Gıda'nın yan kuruluşu olan bir teşebbüs aracılığıyla İstanbul'a çay satışı yapıldığını belgeleyen faturanın Çay-Kur'a ulaşmasının ardından, Çay-

04-63/930-222

Kur tarafından daha önce de bölge ihlali konusunda uyarılmış olan söz konusu bayinin, bayiliği askıya alınmıştır.

790 İstanbul Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nden Kırklareli'de faaliyette bulunan bayiye gönderilen 4.6.2002 tarihli yazıda, Kırklareli bayii adına çay yükleyen bir aracın, İstanbul'da bulunan bir teşebbüse mal teslim ettiğinin görüldüğü belirtilerek, bu durumun bölge ihlali sayılması nedeniyle söz konusu teşebbüsten savunma talep edilmektedir. Aktif ya da pasif satış yoluyla gerçekleştiği anlaşılmamakla beraber, Çay-Kur yetkililerince bu tür teslimatın bölge ihlali olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Nitekim, kendi kaşesini taşıyan malların bölgesi dışında bir teşebbüste bulunduğu tespit edilmesi nedeniyle, bir bayiden savunma talep edildiğini gösteren 9.4.2002 tarihli yazı da bu durumu doğrular niteliktedir.

800 Çeşitli illerde faaliyet gösteren bayilerin şikayetleri üzerine, aktif satış olup olmadığı bilinmemekle birlikte, bölge müdürlükleri tarafından bölge ihlali olarak değerlendirilen benzer satışlara ilişkin çok sayıda belge mevcuttur.

18.3.2004 tarihinde Erzurum bayileri Hira Gıda A.Ş. ve As Gıda Ltd. Şti. yetkilileri ile Raportörlerce yapılan görüşmelerde, bölge dışından şimdiye kadar kendilerine herhangi bir talep gelmediği, talep gelmesi durumunda bunun değerlendirileceği belirtilmiştir.

H.3.1.1.2.3. Pasif Satışların Gerçekleştirildiğini Gösteren Bulgular

810 11.3.2004 tarihinde Çay-Kur İzmir Pazarlama Bölge Müdürü ile Raportörlerce yapılan görüşmede aşağıdaki hususlar ifade edilmiştir:

"Geçmişte pasif satış serbestisi açık bir şekilde ifade edilmiyordu. Bu tür bir serbestinin aktif satış ihlaline dönüşmesinden endişe ediliyordu. Ancak, son dönemde (son 1 senedir) bu konuya açıklık getirildi. Bayilere bölge dışına araçları ile satış yapamayacaklarını ancak talep gelmesi halinde bölge dışına mal verebileceklerini ifade ediyoruz".

820 25.2.2004 tarihinde Çay-Kur İstanbul Pazarlama Bölge Müdürü ile Raportörlerce yapılan görüşmede aşağıdaki ifadeler tutanak altına alınmıştır:

"Bayilerimizin toptancılara çay vermeleri önünde herhangi bir engel yoktur. Bunun yanı sıra, bir bölgenin bayii bir başka bölgedeki nihai kullanıcıya da mal verebilmektedir. Çay-Kur'un talimatı bayinin başka bir bölgeye servis aracıyla gidip satış yapmaması yönündedir. Ancak fiyatlar aynı olduğu için bölge dışına kesilmiş fatura bulmak zor olacaktır."

Aynı şekilde, 30.3.2004 tarihinde Samsun Pazarlama Bölge Müdürü de aşağıdaki ifadeyi vermiştir:

830 *"Bayilerin bölgeleri dışına satış yapması sistemde yok ama fiiliyatta yapılıyor. Herhangi bir cezai müeyyide uygulamıyoruz. Bayilerimiz toptancılara da mal*

04-63/930-222

veriyor...Çay-Kur olarak toptancıya mal verilmesinin engellenmesi şeklinde bir uygulamamız yok.”

30.3.2004 tarihinde Çay-Kur Diyarbakır Pazarlama Bölge Müdürü ile Raportörlerce yapılan görüşmede aşağıdaki hususlar ifade edilmiştir:

“ ... Bölge dışından gelen talebi karşılama konusunda herhangi bir baskımız bulunmamaktadır. Biz bayinin aracılığıyla bölge dışına gidip başka bir bayinin bölgesine satış yapmasını istemiyoruz.”

840

26.2.2004 tarihinde İstanbul Bayii Anadolu Gıda A.Ş. yetkilisi ile yapılan görüşmede, bölge dışından gelen taleplerin karşılanabildiği, Samsun ve Sakarya’da zincir marketlere mal verildiği ifade edilmiştir. Bu satışlara ilişkin bazı fatura örnekleri de elde edilmiştir. Anadolu Gıda A.Ş. yetkilisince ileri sürülen savlar, Avrasya Gıda Ltd. Şti. ortakları tarafından da dile getirilmiş, bu durum Avrasya Gıda’nın bölge dışına ve toptancılara satış yaptığına ilişkin fatura örnekleri ile desteklenmiştir.

850

Buna ek olarak İstanbul’da faaliyette bulunan Çay-Kur bayilerinden Ana Gıda Dağıtım ve Pazarlama A.Ş., Beylik Çay Dağıtım San. ve Paz. A.Ş.ve Çaycılar Gıda Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. yetkilileri ile yapılan görüşmelerde de benzer şekilde, bölge dışına ya da toptancıya satış yapmak önünde herhangi bir engel bulunmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca, Beylik Çay Dağıtım San. ve Paz. A.Ş.’nin toptancılara yaptığı ve her üç bayinin bölgeleri dışına yaptıkları satışları belgeleyen fatura örnekleri söz konusu bayilerden alınmıştır.

860

Kayseri bayii Besoto Ltd. Şti. yetkilileri tarafından, bu ilde faaliyet gösteren diğer bayiler Kayçay Ltd. Şti. ve Özdörtler Ltd. Şti.’den farklı olarak bölge dışından gelen taleplerin karşılanabildiği ifade edilmiş, ayrıca toptancılara satış yapılabilirdiği de belirtilerek buna ilişkin fatura örnekleri verilmiştir.

Ankara’da faaliyet gösteren dağıtım şirketi Öz Gimat Gıda Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. bünyesinde temin edilen farklı tarihli faturalarda, bölge dışından “kendi araçlarıyla” gelen alıcılara çay satışı yapıldığı, buna ek olarak Ankara Bölgesi dahilindeki toptancılara da mal verildiği görülmektedir.

870

Yine aynı teşebbüsten alınan ve Çay-Kur Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü’ne “Ankara ilindeki Çay-Kur bayilerinin tekelleşme iddialarına karşı görüşleri” iletmek amacıyla gönderilmiş olan 24.5.2001 tarihli belgede de, “Ankara’nın muhtelif yerlerinde bulunan çay toptancılarına satış yapıldığı” belirtilmektedir.

Ankara bayilerinin bölge ihlallerinin araştırılması talebini içeren 21.1.2002 tarihli dilekçeleri üzerine, Çay-Kur’un 22.1.2002 tarihinde, özellikle Gimat Toptancılar Sitesi’ni kapsayan bir pazar araştırması yaptığı anlaşılmaktadır. Bu araştırma sonucu hazırlanan raporda şu tespitler yer almaktadır:

880 “Ankara dışından (bu bölgeye) öncelikle Çorum, Kastamonu, Sakarya illerinden çay gelmektedir. Ancak [bu çaylar] bayilerimizden değil, o illerdeki toptancılardan gelmektedir. Gimat sitesinde bulunan bütün toptancılar %23 iskonto ile çay satmaktadırlar. Ancak bizim bayilerimiz %18.75 iskonto ile çay satmaktadırlar. Gimat’daki bütün firmalar bayimizden çay alma taraftarı olmadığını söylemektedirler. Gerekçe olarak da, Çay-Kur bayisinin Ankara’da tek satıcı olmayı hedeflediğini, başka hiçkimsenin çay satmamasını ve kendi istedikleri iskontodan çay satmayı amaçladıklarını söylüyorlar.

890 Toptancı firmalar, Çay-Kur bayisinin Ankara’da tekel oluşturduğunu, bazı çaylara farklı iskonto bile yaptığını, bakkala yaptığı iskonto ile bize [toptancılara] çay teklif ettiklerini belirterek bu şartlarda çayı dışarıdan istedikleri iskonto ile getireceklerini belirtiyorlar.”

900 İzmir bölgesinde faaliyette bulunan bayiler olan Bençay Pazarlama, Çay-Pa Gıda Hay. Tur. İnş. San ve Tic. Ltd. Şti , Gönen Kuru Kahve Dahili Ticaret, Ay-Pa Gıda Hamza Aydoğan ve Kaşıkçılar Kol. Şti. yetkilileri ile Raportörlerce yapılan görüşmelerde, Çay-Kur’un gerek bölge dışından gelen taleplerin karşılanması, gerekse toptancılara mal verilmesini engellemek amaçlı herhangi bir uygulama içinde olmadığı ifade edilmiştir. Bu durumu belgelemek amacıyla Bençay Pazarlama, Çay-Pa Gıda Hay. Tur. İnş. San ve Tic. Ltd. Şti ve Ay-Pa Gıda Hamza Aydoğan, isimli bayilerden bölge dışına satış yapıldığını gösterir belgeler alınmıştır.

900 30.3.2004 tarihinde Samsun ilinde faaliyet gösteren Özer Gıda Sanayi Ticaret A.Ş. ortaklarından Yusuf Özer ile yapılan görüşmede; toptancılardan mal talebi gelmediği, aksi halde satış yapılabileceği ifade edilmiştir.

H.3.1.2. Yeniden Satış Fiyatının Tespiti

H.3.1.2.1 Öneri Döneminde Elde Edilen Tespit ve Deliller

910 Çay-Kur Pazarlama Dairesi Başkanlığı tarafından tüm bayilere gönderilen 7.4.2003 tarihli yazıda;

920 “...4- Fiyat İstikrarını Bozma: Çay-Kur ürünleri tüm bayilere il ve bölge ayırımı yapılmaksızın liste fiyatı ile satılmaktadır. Ülkemizin coğrafi yapısı gereği bölge merkezlerinden illere uzaklıklar yer yer farklılıklar göstermektedir. Ancak, büyük çaptaki fiyat farklılıkları bu duruma etken değildir. Özellikle aynı bölgede faaliyet gösteren bayilerin değişik uygulamalar yapmaktan kaçınmaları gerekmektedir. Bu tür aşırı fiyat farklılığı yaratıp, istikrarı bozan haksız rekabet yaratan bayilere, önce ikaz, sonra geçici satıştan men nihayetinde sözleşmesinin feshi müeyyidesi uygulanır.” ifadeleri yer almaktadır.

920 Çay-Kur fiyat değişikliği öngördüğü tarihlerde, anılan değişikliği yansıtan fiyat listelerini tüm bayilere göndermektedir. Bu kapsamda, tüm bayilere gönderilen 25.6.2003 tarihli fiyat listesi perakende satış fiyatı bilgilerini ihtiva etmektedir.

Çay-Kur Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü tarafından, Yekeler Ticaret'e gönderilen 19.2.2001 tarihli yazıda:

930 “... 7- Bölgenizde fiilen ve kesintisiz sıcak satış gerçekleştirilecek Kurumumuzca belirlenecek ortalama kar hadlerine uyularak müşterilerinize vade tanınması, promosyonun kısmen de olsa yansıtılması genel prensip haline getirilecektir,” ifadesi yer almaktadır.

H.3.1.2.2. Soruşturma Döneminde Elde Edilen Tespit ve Deliller

18.3.2004 tarihinde Erzurum Bölge Müdürlüğü'nde Raportörlerce yapılan görüşmede fiyat ile ilgili aşağıdaki hususlar ifade edilmiştir:

940 “ .... Fiyat konusunda ise, Çay-Kur ilan ettiği tavsiye fiyatların üstünde satış yapılmasına müdahale eder, ki bu da rekabet ve tüketicinin bilinçli olması nedeniyle mümkün olmamaktadır.... Çay-Kur, bayilerin kar marjından fedakarlıkta bulunarak düşük fiyatla satmalarına müdahale etmemektedir.”

1.4.2004 tarihinde Kayseri Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nde Raportörlerce yapılan görüşmede Çay-Kur bayilerinin kendilerine tanınan iskonto oranı dahilinde diledikleri fiyattan ürünleri satabildikleri vurgulanmıştır.

950 10.3.2004 tarihinde Çay-Kur Mersin Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nde yapılan görüşmede tavsiye fiyatların altında fiyatla bazı bayilerin Çay-Kur ürünlerini satmalarının Bölge Müdürlüğü'nden ziyade diğer bayileri rahatsız ettiği ifade edilmiştir.

2.3.2004 tarihinde Çay-Kur Ankara Pazarlama Bölge Müdür Vekili ile yapılan görüşmede “bayilerin, fiyat listesindeki kar hadlerinin üstüne çıkamamakla birlikte karlarından feragat ederek daha düşük fiyatla satış yapabildikleri, bir başka deyişle, yüksek fiyatla satış yapılmasına (Çay-Kur olarak) müdahale edilebildiğini, ancak düşük fiyata herhangi bir müdahalenin söz konusu olmadığı” tutanak altına alınmıştır.

960 30.3.2004 tarihinde Çay-Kur Samsun Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nde yapılan görüşmede Bölge Müdürü, “bayilere tavsiye fiyat bildirildiğini, ancak piyasada fiyatın tavsiye edilen seviyede gerçekleşmediğini, bayilerin fiyatlarını serbestçe belirlediklerini” ifade etmiştir.

Ankara, Kayseri, İstanbul, İzmir, Erzurum, Bayburt, Trabzon, Mersin, Diyarbakır ve Samsun bayileri ile yapılan görüşmelerde özetle Çay-Kur'un tavsiye ettiği fiyat listelerine uyma konusunda bir müdahalesinin olmadığı, fiyat listelerinden farklı olarak bayilerin düşük fiyatla Çay-Kur ürünlerini satabildikleri belirtilmiştir.

970 Kayseri bayii Özdörtler Ltd. Şti. yetkilisi ile 1.4.2004 tarihinde yapılan görüşmede “Çay-Kur'un satış fiyatlarını tavsiye ettiği, ancak bayilerin kar oranlarından

04-63/930-222

fedakarlık etmek suretiyle daha düşük fiyatlar ile satış yapabildikleri” ifade edilmiştir.

Mersin bayii Panel Dağıtım A.Ş. yetkilisi ile 11.3.2004 tarihinde yapılan görüşmede “Çay-Kur’un tavsiye fiyatların altına satılması konusunda herhangi bir müdahalesinin söz konusu olmadığı” ifade edilmiştir.

980 3.3.2004 tarihinde Ankara Bayii Öz Gimat Gıda Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. ile yapılan görüşmede, firma Genel Müdürü, Çay-Kur’un satış fiyatlarına müdahalesinin söz konusu olmadığını ve bu durumun teşebbüsün sunduğu fatura örneklerinde de görüldüğünü ifade etmiştir. Nitekim, her biri farklı teşebbüslere yapılan satışlara ilişkin 24.2.2004, 26.2.2004 ve 2.3.2004 tarihlerinde düzenlenen faturalarda toplamda uygulanan iskonto oranlarının %3 ila %7 arasında değişebildiği görülmektedir.

990 30.3.2004 tarihinde Gürsoy Gıda Maddeleri Ticaret A.Ş. ortaklarından Mehmet Gürsoy ile yapılan görüşmede; bayilerin, Çay-Kur tarafından tavsiye edilen satış fiyatının üstüne çıkmadıkları, ancak, bu sınırın altında piyasa şartlarına göre diledikleri fiyattan satış yapabildikleri ifade edilmiştir.

31.3.2004 tarihinde Samsun Çay Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti. Müdürü ile yapılan görüşmede; bayilerin maliyet unsurunu gözönüne alarak kendi fiyatlarını belirledikleri ifade edilmiştir.

30.3.2004 tarihinde Özer Gıda Sanayi Ticaret A.Ş. ortaklarından Yusuf Özer ile yapılan görüşmede; fiyatların piyasa şartlarına göre belirlendiği, bununla birlikte, genellikle bayi satış fiyatlarının tavsiye edilen fiyatların altında gerçekleştiği ifade edilmiştir.

1000 Yekeler Ticaret’den elde edilen;
6.10.2001 tarihli faturadan, 1000 gr. ambalajda 1kg. Tiryaki çayının 2.285.816 TL’den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 2.371.300 TL olarak belirlendiği,
2.4.2001 tarihli faturadan, 500 gr. ambalajda 1kg. Rize Turist çayının 2.921.000 TL’den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 2.687.500 TL olarak belirlendiği,
22.6.2001 tarihli faturadan, 100 gr. ambalajda 1kg. Kamelya çayının 2.070.200 TL’den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 2.450.300 TL olarak belirlendiği,
1010 13.9.2002 tarihli faturadan, 1000 gr. ambalajda 1 kg. Tiryaki çayının 3.036.924 TL’den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 3.221.000 TL olarak belirlendiği,
28.6.2002 tarihli faturadan, 100 gr. ambalajda 1 kg. Kamelya çayının 2.980.989 TL’den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 3.556.900 TL olarak belirlendiği,

04-63/930-222

25.12.2002 tarihli faturadan, 500 gr. ambalajda 1 kg. Lx Filiz ayının 5.514.894 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 5.849.100 TL olarak belirlendiği,
1020 31.12.2003 tarihli faturadan 1000 gr. ambalajda Tiryaki ayının 4.065.000 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 4.268.300 TL olarak belirlendiği

anlaşılmıştır.

z Gimat Gıda Pazarlama San. ve Tic. A.ř.'den elde edilen;
4.6.2001 tarihli faturadan, 500 gr. ambalajda 1 kg. Lx Filiz ayının 3.797.000 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 3.794.100 TL olarak belirlendiği,
1030 13.8.2001 tarihli faturadan, 500 gr. ambalajda 1 kg. Kamelya ayının 2.372.000 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 2.371.300 TL olarak belirlendiği,
27.12.2002 tarihli faturadan, 1000 gr. ambalajda 1 kg. Tiryaki ayının 3.556.900 TL'den satıldığı, söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde ürünün fiyatının yine, 3.556.900 TL olarak belirlendiği,
27.12.2002 tarihli faturadan, 500 gr. ambalajda 1 kg. Kamelya ayının 4.031.200 TL'den satıldığı, söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının yine, 4.031.200 TL olarak belirlendiği,
27.12.2002 tarihli faturadan, 500 gr. ambalajda 1 kg. Rize Turist ayının 4.821.600 TL'den satıldığı, söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde,
1040 Ürünün fiyatının yine 4.821.600 TL olarak belirlendiği,
Aynı tarihli fakat farklı bir teşebbüse kesilmiş faturadan, 100 gr. ambalajda 1 kg. Rize Turist ayının 5.137.800 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 5.137.800 TL olarak belirlendiği,
Yine aynı faturadan, 500 gr.ambalajda 1 kg. Kamelya ayının 4.031.200 TL'den satıldığı, ürünün ay-Kur fiyat listesindeki fiyatının yine 4.031.200 TL seviyesinde olduğu

anlaşılmıştır.

1050 Erdem Gıda Ltd. şti.'den elde edilen;
15.5.2003 tarihli faturadan, 500 gr. ambalajda 1 kg. Kamelya ayının 4.722.223 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 4.031.200 TL olarak belirlendiği,
15.5.2003 tarihli faturadan, 1000 gr. ambalajda 1 kg. Tiryaki ayının 4.166.667 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 3.556.900 TL olarak belirlendiği,
25.1.2003 tarihli faturadan, 1000 gr. ambalajda 1 kg. Tiryaki ayının 4.166.667 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin ay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 3.556.900 TL olarak belirlendiği,

04-63/930-222

1060 14.5.2003 tarihli faturadan, 56,25 gr. ambalajda 1 kg. Çay-Kur Süzme çayının 18.822.220 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 16.862.400 TL olarak belirlendiği,
26.9.2003 tarihli faturadan 125 gr. ambalajda Tomurcuk çayının 10.370.371 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 8.852.600 TL olarak belirlendiği,
26.9.2003 tarihli faturadan 500 gr. ambalajda Kamelya çayının 5.648.150 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 4.821.600 TL olarak belirlendiği

1070 anlaşılmıştır.

Gürsoy A.Ş.'den elde edilen;

8.7.2003 tarihli faturadan, 500 gr. ambalajda 1 kg. Filiz çayının 7.625.000 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 6.797.700 TL olarak belirlendiği,

17.7.2003 tarihli faturadan, 1000 gr. ambalajda 1 kg. Tiryaki çayının 4.937.500 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 4.268.300 TL olarak belirlendiği,

1080 28.6.2003 tarihli faturadan, 1000 gr. ambalajda 1 kg. Tiryaki çayının 4.937.500 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 4.268.300 TL olarak belirlendiği

anlaşılmıştır.

Bençay Pazarlama'dan elde edilen 11.3.2004 tarihli faturadan 500 gr. ambalajda Turist çayının 6.275.170 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 5.704.700 TL olarak belirlendiği anlaşılmıştır.

1090 Çaypa Ltd. Şti'den elde edilen;

10.3.2004 tarihli faturadan 500 gr. ambalajda Kamelya çayının 4.711.800 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 4.901.400 TL olarak belirlendiği,

11.3.2004 tarihli faturadan 1000 gr. ambalajda Tiryaki çayının 4.0494.400 TL'den satıldığı, buna karşılık söz konusu tarihe ilişkin Çay-Kur fiyat listesinde, ürünün fiyatının 4.338.600 TL olarak belirlendiği anlaşılmıştır.

H.3.2. Yekeler Ticaret'e İlişkin Tespit ve Deliller

1100 H.3.2.1. Öneraştırma Dönemine İlişkin Tespit ve Deliller

H.3.2.1.1. Hakim Duruma İlişkin Tespit ve Deliller

Öneraştırma döneminde Yekeler Ticaret'in, "Erçiş, Çaldıran ve Muradiye illeri hariç olmak üzere Van ve Hakkari illerini kapsayan bölgede" Çay-Kur ürünlerinin tek yetkili satıcısı konumunda bulunan bir teşebbüs olduğu; söz konusu bölgede,

1110 Çay-Kur markalı ürünlerin pazar payının Türkiye ortalamasının üzerinde, yaklaşık %80 seviyesinde gerçekleştiği ve diğer birçok doğu ilinden farklı olarak, kaçak çay tüketiminin sınırlı olduğu; anılan bölgede Çay-Kur markalı ürünlerin yüksek pazar payına sahip olmasının başlıca nedenlerinin, gelir seviyesinin görece düşük olması sebebiyle tüketimin özel markalara yönelmemesi ve batı bölgelerinden farklı olarak, söz konusu bölgede KİT mallarına duyulan güven olduğuna yönelik bulgular elde edilmiştir.

1120 Buna ek olarak, bölgede faaliyet gösteren tüm toptancı ve perakendecilerin Çay-Kur markalı ürünleri Yekeler Ticaret dışında TEKEL'den de sağlama imkanına sahip bulunduğu, ancak bölgedeki TEKEL toptancısının Çay-Kur markalı ürünlerin ticaretini yapmaması, Van ve Hakkari sınırlarını kapsayan bölgede yalnızca Çay-Kur bayii niteliğindeki iki teşebbüsün (Yekeler Ticaret ve Çelebioğlu Ticaret) TEKEL'den mal temin edebilmesi sebebiyle anılan bölgede TEKEL'in Yekeler Ticaret'e alternatif bir kaynak niteliği taşımadığı; Yekeler Ticaret'e tanınan bölgenin diğer bölgelere oranla oldukça geniş olduğu yapılan tespitler arasındadır.

Yukarıdaki tespitler, Çay-Kur'un politikası gereği, bölgeler arasında aktif ya da pasif ürün satışı gerçekleştirilmenin mümkün olmadığı tespitiyle birlikte göz önünde bulundurularak Öneri Raporu'nda, Yekeler Ticaret'in, ilgili pazarda hakim durumda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1130 **H.3.2.1.2. Hakim Durumun Kötüye Kullanılmasına İlişkin Tespit ve Deliller**

23.9.2003 tarihinde Van ilinde toptan gıda satışıyla iştigal eden Orhan Sofuoğlu, İsmail Tancan, Ferit Kantarcıoğlu ve Salih Zırhlıoğlu ile Raportörlerce yapılan görüşmede; Yekeler Ticaret tarafından kendilerine mal verilmediği, söz konusu teşebbüsün tekeli kırarak amacıyla diğer bölgelerden mal satın almak istedikleri, ancak bu yöndeki taleplerinin diğer bölgelerde faaliyet gösteren bayilerce, Çay-Kur tarafından bölge dışına, pasif satış yöntemiyle dahi, ürün satışının yasaklandığı gerekçesiyle geri çevrildiği ifade edilmiştir.

1140 24.9.2003 tarihinde Van Merkez Bayii Yekeler Ticaret yetkilisi ile yapılan görüşmede; Çay-Kur tarafından toptancılara mal satışının yasaklandığı, bu nedenle şikayetçi teşebbüslere iki yıldır ürün satılmadığı, bölge dışına aktif ya da pasif satışlara yine Çay-Kur tarafından izin verilmediği, ancak yine de bu tür satışların kayıtdışı yöntemler ile gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

1150 25.9.2003 tarihinde, Çay-Kur Erçiş Bayii Çelebioğlu Ticaret yetkilisi ile yapılan görüşmede; pasif satışın Çay-Kur tarafından yasaklandığı, buna karşın kendilerinin tek satıcı konumunda bulunduğu Erçiş Muradiye ve Çaldıran sınırları içine diğer bölgelerden mal geldiği vurgulanmıştır. Ayrıca, bayilerin toptancılara mal satmasının Çay-Kur tarafından yasaklandığı, zira, toptancıların, ürünü düşük fiyatla satmak suretiyle bayiler ile rekabet ettikleri ifade edilmiştir.

H.3.2.2. Soruşturma Dönemine İlişkin Tespit ve Deliller

1160 Çay-Kur'da yapılan yerinde incelemede, 2002 yılına ilişkin Çay-Kur ve özel sektör üretim rakamları ile kaçak çay miktarının tahmini olarak ortaya konduğu, bir pazar araştırma raporu elde edilmiştir.

Çay-Kur'dan Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen 12.1.2004 tarihli yazıda yukarıda yer verilen belge uyarınca Van ilindeki üçüncü bayiliğin Derya İletişim Gıda Medikal Petrol Ürün. İth. İhr. Ltd. Şti.'ne tahsis edildiği ifade edilmektedir.

1170 Yukarıdaki belgelere ek olarak, Yekeler Ticaret'ten Öneri Soruşturma Raporu'ndaki iddialara ilişkin çeşitli fatura örnekleri talep edilmiştir. Bu çerçevede Yekeler Ticaret'ten 1999-2004 yılları arasında toptancılara satış yapıldığını belgeleyen fatura örnekleri istenmiştir. Bu kapsamda, tamamı toptancı olarak faaliyet gösteren, Özkullar Gıda İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti.'ne kesilmiş 9 adet, Nurşah Petrol Ür. San. Tic. Ltd. Şti.'ne kesilmiş 6 adet, Celal Şenaras'a kesilmiş 2 adet, Ditaş Gıda Paz. Tic. San. Ltd. Şti.'ne kesilmiş 3 adet, Hakiş Gıda Paz. Ltd. Şti.'ne kesilmiş 4 adet, Erçakı Gıda ve Petrol Ürün San. Tic. Ltd. Şti.'ne kesilmiş 2 adet, Dünya Hırdavat Merkezi Gıda ve Tekel Mad. Dağ. Paz. San. Tic. Ltd. Şti.'ne kesilmiş 3 adet, Gündüzler Gıda Pazarlama San. Tic. İth. İhr. Ltd. Şti., Mustafa Okur Gıda İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti., Beysan Gıda Pet. Ür. Paz. Tic. ve San. Ltd. Şti., Funda Gıda İmalat Tek. Mad. Dağ. Paz. San. Ltd. Şti., Er Oğuzcanlar Teks. Gıda San. Tic. Ltd. Şti., Örekler Gıda Akaryakıt Ltd. Şti., Zirve Gıda Ltd. Şti. ve 1180 Gündüzler Gıda ve Pet. Ürün. San. Tic. Ltd. Şti.'ne kesilmiş birer adet olmak üzere toplam 37 adet fatura örneği alınmıştır.

Soruşturma döneminde, Yekeler Ticaret'in hakkındaki iddialara karşılık olarak Soruşturma Heyeti'ne verdiği belgelerin bir kısmı da, öneri soruşturma yapılmasına dayanak teşkil eden şikayet dilekçesinde adı geçen teşebbüslere kesilmiş fatura örneklerinden oluşmaktadır. Bu çerçevede, Sağlam Gıda Tem. Ür. Paz. Tic. Ltd. Şti.'ne 2003 yılında kesilmiş 2 adet, Bekir Tunçtürk'e 2001 ve 2003 yıllarında kesilmiş 5 adet, Orhan Sofuoğlu'na 1999 ve 2000 yıllarında kesilmiş 15 adet, Gölpa Gıda Tic. San. Ltd. Şti.'ne 2002 yılında kesilmiş 1 adet, ve Özzırhlıoğlu 1190 Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne 1999, 2003, 2004 yıllarında kesilmiş 7 adet fatura örneği alınmıştır.

H.4. Savunmalar

H.4.1. Çay-Kur'un Savunmaları

H.4.1.1. İlk Yazılı Savunma

H.4.1.1.1. Pasif Satışlara İlişkin İlk Yazılı Savunma

04-63/930-222

1200

Savunmada, yukarıdaki belgeler arasında yer alan ve Çay-Kur Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nün Van Emniyet Müdürlüğü'ne yolladığı 2.10.2000 tarihli yazının, Rekabet Kurulu'nun 30.1.2001 tarih ve 01-06/45-10 sayılı kararından¹ öncesine ait olduğu belirtilmiştir. Bununla beraber, yazıda geçen "*bölge harici illerden gelen çaylar*" ifadesi ile aktif satışlar yoluyla haksız rekabete meydan verilmemesinin kastedildiği; "*Van ilinde Yekeler Ltd. Şti. dışında hiçbir kişi veya firmaya çay satışı yetkisi verilmemiştir*" ifadesinin sehven yazıldığını, nitekim Çaldıran, Muradiye ve Erciş ilçelerini kapsayan bölgede Çelebioğlu Ticaret firmasının bayilik faaliyetinde bulunduğu; çay kolilerinde her bayiye özel hazırlanmış kaşelerin bulunması uygulamasının ise bölge içi ve dışından toptancıların çay alıp satmalarını engelleme amacı taşımadığı, ilgili eylemin, ürünlerin yetkili bayi tarafından izlenmesine yönelik bir tedbir olduğu ileri sürülmüştür.

1210

Önaraştırma döneminde elde edilen bir diğer belge Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nün Yekeler Ticaret'e yolladığı 19.2.2001 tarihli yazıdır. Savunmada, bu yazıda yer alan "*tahsis edilen bölgenin dışına aracı kullanmak üzere (toptancı, yarı toptancı, tali bayi) satış yapılmayacak*" ifadesi ile diğer bölgelerde faaliyet gösteren bayilerin aleyhine haksız rekabet yapılmamasının öngörüldüğü ifade edilmektedir.

1220

Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nden Van Defterdarlığı'na yollanan 3.7.2001 tarihli yazı ise Sofuoğlu Ticaret'in Van ilindeki çay satışı faaliyetine ilişkindir. Savunmada bu konu ile ilgili olarak, ilgili yazının Orhan Sofuoğlu'nun yüklü miktarda çayı faturasız temin ettiği tereddütü üzerine yazıldığı belirtilmiş ve adı geçen şahsın işyerine "Çay-Kur Bayisi" tabelasını asmak suretiyle haksız rekabete yol açtığı ve piyasayı bozucu faaliyet gösterdiği iddia edilmiştir.

1230

Yekeler Ticaret bünyesinden temin edilen 8.3.2002 tarihli yazıya ilişkin olarak da, söz konusu yazının tüm bayilere yollanmış olduğu ve burada amacın, bayilerin disiplin içinde çalışmasının sağlanması, sözleşme şartlarına uyulması, sıcak satış sisteminin sağlıklı şekilde işlemesi ve tüketicilerin korunması olduğu ifade edilmiştir. Benzer bir durum Çay-Kur Pazarlama Dairesi Başkanlığı'nın 7.4.2003 tarihli yazısı için de geçerlidir. Burada da amacın bayiler arası ilişkilerin düzenlenmesine yönelik olup rekabete aykırılık teşkil etmediği savunulmuştur.

1240

Son olarak Yekeler Ticaret'in Erzurum Pazarlama Bölge Müdürlüğü'ne yolladığı ve genel olarak Van ilindeki toptancıların satışlarından şikayet ettiği yazılar ile ilgili olarak, ilk yazının Rekabet Kurulu'nun 30.1.2001 tarihli kararından öncesine ait olduğu ve diğer yazıda Yekeler Ticaret'in toptancılara satışın 2 yıldan beri kesildiğine dair ifadesi üzerine, Çay-Kur tarafından hiçbir bayiye "toptancı ve tali

¹ Çay-Kur'un bayilik sisteminin 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiğine dair iddialar üzerine açılan önaraştırma sonrasında alınan bu kararda Çay-Kur'un satış sistemini düzenleyen Yönetmelik, Bayilik Sözleşmeleri ve Protokol'deki rekabet kuralları ile çelişen hükümlerin düzeltilmiş olduğu sonucuna varılmıştır.

04-63/930-222

bayilik çalışmasının kesilmesi” doğrultusunda yazılı ya da sözlü talimat verilmediği belirtilmiştir.

1250 Savunmada, “Pasif Satışların Engellenmesi” başlığı altında, gerek yukarıda yer verilen yazışmalarda gerekse halen yürürlükte olan bayilik sözleşmelerinde bayilere bölge dışından gelen taleplerin aktif satış olarak değerlendirilmediği ve anılan taleplerin karşılanmasının sözlü yahut yazılı olarak yasaklanması yoluna gidilmediği, benzer şekilde telefon aracılığıyla gelen taleplerin karşılanmasının da önlenmediği iddia edilmiş ve yurt sathına yayılmış bir bayilik sisteminde özellikle telefonla verilen siparişlerin belirlenmesinin ve bunlara müdahale edilmesinin imkansız olduğu eklenmiştir.

1260 “Toptancı Niteliğindeki Teşekküllere Ürün Satışının Engellenmesi” başlığı altında ise; toptancılara ürün satışını engelleyici bir tutum içinde bulunulmadığı, bölge ihlalini önlemede muhatapların toptancılar değil kendi bayileri olduğu ve toptancılar ile bayileri arasındaki ilişkiyi düzenlemek gibi bir amaç güdülmeyeceği ifade etmiştir. Buna ek olarak, bayilere gönderilen bilgilendirici yazıların bölge ihlallerinin önüne geçmek ve disiplini sağlamak amacıyla olduğu, toptancılara mal satışı önlenerek pasif satışın zaafa uğratılmasının söz konusu olmadığı belirtilmiştir.

H.4.1.1.2. Yeniden Satış Fiyatının Tespitine İlişkin İlk Yazılı Savunma

1270 Çay-Kur’un ilk yazılı savunmasında, Erzurum Bölge Müdürlüğü’nün Yekeler Ticaret’e yolladığı 19.2.2001 tarihli yazısında geçen, “*Kurumumuzca belirlenecek kar hadlerine uyularak*” ifadesi ile fahiş fiyatla mal satışının engellenmesinin ve vade/promosyon uygulamalarının amacına uygun olarak gerçekleşmesinin amaçlandığı belirtilmiştir.

1280 Savunmada, yeniden satış fiyatının belirlendiğine dair iddialara karşılık olarak, Çay-Kur’un yeniden satış fiyatının belirlenmesi yönünde bir uygulaması bulunmadığı, bayilere düzenli olarak gönderilen fiyat listelerinin tavsiye niteliğinde olduğu ve bu fiyatların altında satış yapılmasına herhangi bir müdahalenin söz konusu olmadığı, buna ek olarak fiyatların asgari veya sabit satış fiyatına dönüştürülmesi yönünde bayilere herhangi bir yazı ya da talimatın gönderilmediği ifade edilmiştir. Ayrıca, yukarıda da sözü edilen 7.4.2003 tarihli yazının, bayilerin “birbirleri aleyhine haksız rekabet yaparak sisteme zarar vermelerinin önlenmesi” amacına yönelik olduğu belirtilmiştir.

H.4.1.2. İkinci Yazılı Savunma

İkinci yazılı savunmada, Bayilik Sözleşmesi’nin, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü Mamullerinin Toptan Satışıyla İlgili Yönetmelik’in yukarıda yer verilen ilgili hükümlerine göre;

“Madde 3: Bayi, Çay-Kur’un ürettiği paketli çayları, kendisine ayrılan bölgede sıcak satış yöntemiyle ve Çay-Kur’un tavsiye edeceği fiyatlarla satabilir. Ancak, bu satıştan dolayı Çay-Kur’un satış yönetmeliğine aykırı bir tutum sergileyemez.

1290

Madde 4-b: Bayi, Çay-Kur depolarından satın aldığı çayları bölgesinde faaliyet gösteren ticarethanenin tezgahına ya da rafına ulaştırmak için sıcak satış organizasyonunu oluşturmak ve dağıtım ağını kurmak zorundadır.”

şeklinde düzenlenen maddeleri işaret edilerek, bayilerin, doğrudan son satış noktalarına (bakkal, market, büfe, vb.) satış yapacağı, toptancı esnafa Çay-Kur ürünlerini satamayacağı sonucuna ulaşılmaktadır.

1300

Bu hususta, bayilerin sisteme dahil olmayan ve kendi bölgelerindeki yahut başka bayiye ait bölgedeki toptancılara aktif veya pasif satış yapmalarının, toptancıların diğer bölgelere aktif satış yapmasından ötürü sistemi zaafa uğrattığı belirtilmekte, bayilerin çoğu zaman aktif satış yapmalarına rağmen, bunun ispatlanamamasından ötürü pasif satış yapıldığı izlenimi doğduğu ifade edilmektedir. Bu şekilde bayilerin üstlendikleri yükümlülükleri yerine getirmelerinin güçleştiği ve sistemden beklenen markalararası rekabetin zayıfladığı, bunun sonucunda tüketicilerin zarar göreceği vurgulanmaktadır.

1310

Savunmada, toptancılara aktif-pasif satış yasağı getirilebileceğine ilişkin yukarıdaki görüşü desteklemek amacıyla Rekabet Kurulu’nun 24.11.1999 tarih ve 99-53/575-365 sayılı İGTOD kararına atıfta bulunulmuş ve Kurul tarafından söz konusu kararda, bayinin sisteme dahil olmayan toptancılara mal vermek suretiyle diğer bölgelere dolaylı olarak aktif satış yapabileceği ve bu sebeple toptancılara mal verilmesi suretiyle bayilik sisteminden beklenen perakende sektöründeki yararların ortadan kalkabileceğinden hareketle toptancılara mal verilmesinin rekabet ihlali niteliği taşımadığına hükmedildiği belirtilmiştir.

1320

Savunmada, anılan Kurul kararının bu bölümünün iptali için açılan dava sonucunda Danıştay 10. Dairesi’nin almış olduğu 2003/4479 sayılı Karar’a da yer verilmiştir. İlgili kararda;

“... Distribütörlük piyasası gibi disipline bir sisteme sahip olmayan Rami piyasası anılan özellikleri sebebiyle çalışma esasları yukarıda anlatılan distribütörlük sistemini bozabilecek özelliklere sahiptir.

1330

... Toptancılık müessesesinin, distribütörlük sisteminin 1997/3 sayılı Tebliğle beklenen perakende sektördeki yararlarını ortadan kaldırması, dolayısıyla sistemin bütünü bozması nedeniyle toptancılara mal verilmemesi, 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin (d) bendi anlamında rekabet ihlali niteliği taşımamaktadır.” ifadeleri yer almaktadır.

Savunmada yer verilen bir diğer husus, bayilerin gerek kendi bölgelerindeki gerekse başka bölgelerdeki, sisteme dahil olmayıp diğer bölgelere aktif satış

yapabilen toptancılara mal vermelerinin, bayinin sadece bölgesindeki son satış noktalarına satış yapma taahhüdünü ihlal etmesi anlamına geldiği şeklindeki iddiadır. Buna göre pasif satışların, Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinin Açıklanmasına Dair Kılavuz'un 23. ve 25. paragraflarında açıklanan şekilde gerçekleşmesi mümkündür. Buradan hareketle, toptancılara aktif ve pasif mal satışının yapılmamasının, markaiçi rekabeti amaçlayan gerçek anlamdaki pasif satışları engellemeyeceği sonucuna ulaşılmaktadır.

1340

Ancak bu tespitten hareketle Çay-Kur'un, bayilerin kendi bölgelerindeki toptancılara satış yapmalarını engelleme hakkı bulunmasına rağmen, bu hakkın bilinçli olarak bugüne kadar kullanılmadığı ve toptancıların bayilerin motivasyonunu olumsuz etkilemesine rağmen, dağıtım sisteminin ayakta kaldığı dikkate alınarak, bayilerin bu konuda kendi ticari tercihlerine göre hareket etmelerinin uygun görüldüğü ifade edilmektedir.

1350

Pasif satışlara ilişkin olarak, bu tür satış yönteminin ancak nihai satış noktalarının diğer bölgelerdeki bayilerden ürün temin etmeleri yoluyla gerçekleşebileceği, Çay-Kur'un pazarda dar bölge sistemi uygulaması nedeniyle, satış noktalarının kısmen fiyat avantajı yanında mesafe gibi diğer avantajlardan yararlanarak pasif satışlar sonucunda mal temin edebildikleri, Çay-Kur'un bayilerin bu yöndeki pasif satışlarına müdahale etmediği ve Soruşturma Raporu'nda da bu tür satışların engellendiğine dair bir örnek bulunmadığı dile getirilmektedir.

1360

Bu çerçevede, Soruşturma Heyeti'nin pasif satışların engellendiğine dair bir sonuca ulaşmasının iki nedene dayandığı belirtilmektedir. Bunlardan birincisi, diğer bölgelere aktif satışları engellemek üzere yapılan girişimlerin pasif satışları engellemeye yönelik girişimler olarak değerlendirilmesi; ikincisi ise, bayilerin ve bölge elemanlarının aktif satış-pasif satış kavramlarını yanlış anlamalarıdır. Buna göre Çay-Kur yetkilileri, bölge içine yapılan satışların "aktif satış", bölge dışına yapılan aktif satışların ise "pasif satış" olarak nitelendirildiği izlenimine ulaşmışlardır. Çay-Kur elemanlarının "genel müdürlüğün pasif satışları engellediği" yönündeki beyanları ile kastettikleri husus da "diğer bölgelere yapılan aktif satışların engellendiği" şeklindedir.

1370

İkinci yazılı savunmada, ayrıca Soruşturma Raporu'nda yer verilen tüm belgeler bazında tek tek savunma yapılmıştır. Aşağıda belge bazında yapılan savunmalar, savunma metninde yer verilen başlıklar altında sunulmaktadır.

H.4.1.2.1.Soruşturma Raporu'nda Pasif Satışların Engellendiğine Dair Bulgulara İlişkin Savunma

2.3.2004 tarihinde Çay-Kur Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nde Bölge Müdür Vekili ile yapılan görüşmeye ilişkin olarak yapılan savunmada; Bölge Müdür Vekili tarafından dile getirilen bir bölgede toptan/perakende satış yapan bir noktanın başka bölgedeki dağıtıcıdan mal almasının, telefon ile gelen siparişler üzerine bölge dışındaki bir noktaya ürün nakledilmesinin Çay-Kur tarafından

04-63/930-222

1380 engellendiği, bayinin başka bir bölgedeki perakendeciye kendi aracıyla mal götürmesinin bölge ihlali olarak nitelendirildiği şeklindeki ifadenin, doğurduğu sonucun Çay-Kur lehine olduğu düşünülerek verilmiş gelişigüzel ifadeler olduğu, ancak hakikatleri yansıtmadığı belirtilmiştir.

1390 Savunmada; bayinin başka bölgedeki perakendeciye kendi aracı ile mal götürmesinin, pasif satış bağlantısına istinaden yapılmış mal sevkiyatını değil, bayinin kendi satış noktalarına mal sevk etmesi sırasında diğer bayinin bölgesindeki son satış noktalarına aktif olarak satış yapmasını ifade ettiği dile getirilmektedir. Bu görüşler Bölge Müdür Vekili İlyas Haberal tarafından Rekabet Kurumu'na intikal ettirmek üzere sunulan dilekçede yer alan görüşler ile desteklenmektedir.

3.3.2004 tarihinde Ankara'daki beş bayi tarafından kurulan Öz Gimat Gıda Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.'de firma genel müdürü ile yapılan görüşme tutanağına ilişkin olarak, söz konusu şahıs tarafından dile getirilen, bölge dışına çay satışının yasaklandığı şeklindeki ifadenin aktif satışa yönelik olduğu, ifadenin devamında yer alan bölgeler arasında ticaretin gerçekleştirildiği beyanının, bu görüşü desteklediği belirtilmektedir.

1400 Ankara Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nün 12.6.2002 tarihinde Pazarlama Dairesi Başkanlığı'na yollamış olduğu yazıya ilişkin olarak, söz konusu yazının, bölgeler arası aktif ticaretin engellenmesi konusunda Genel Müdürlüğe verilen bilgileri ihtiva ettiği dile getirilmektedir.

Çay-Kur İstanbul Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nden Pazarlama Dairesi Başkanlığı'na gönderilen 26.4.2002 tarihli yazıya ilişkin olarak; söz konusu yazı ile toptancılara mal sağlanması husununun Genel Müdürlüğe bildirildiği, ancak yapılan satışların aktif/pasif niteliği belirlenemediğinden herhangi bir işlem yapılmadığı ifade edilmektedir.

1410 İstanbul Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nden Bursa bayii Burçay Gıda Ltd. Şti.'ne gönderilen 27.1.2004 tarihli yazıya ilişkin olarak; Burçay'ın İstanbul Pendik'e aktif satış yaptığı tespit edilerek bayiliğinin askıya alındığı, ancak söz konusu teşebbüsün doğrudan ya da dolaylı olarak bölge dışına aktif satış yaptığı tespit edilemediğinden hakkında işlem yapılmadığı vurgulanmıştır..

1420 İstanbul ili bayilerinin İstanbul Pazarlama Bölge Müdürlüğü'ne gönderdikleri 12.11.2002 tarihli yazıya ilişkin olarak; söz konusu yazı ile bazı bayilerin bölgelerindeki toptancılara diğer bayiler tarafından satış yapılmasını şikayet ettikleri, toptancılara aktif ya da pasif satışın yasak olması nedeniyle şikayetlerinde haklı oldukları, Çay-Kur'un yalnızca aktif satışlara yönelik olarak yaptırım uyguladığı, ancak ekseriyetle aktif/pasif satışın ayırddilemediği ifade edilmektedir.

04-63/930-222

1.4.2004 tarihinde Kayseri Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nde, Bölge Müdürü ile gerçekleştirilen görüşme tutanağına ilişkin olarak; bazı bayi ve bölge elemanlarının aktif satış-pasif satış kavramlarını bilmedikleri, nitekim söz konusu şahıs tarafından Çay-Kur Genel Müdürlüğü'ne gönderilen ifadede pasif satış kavramının bölge dışına aktif satış olarak bilindiğinin vurgulandığı dile getirilmektedir.

1430

Kayseri Pazarlama Bölge Müdürlüğü'nde tespit edilen çok sayıda belgeye ilişkin olarak; bayiliği iptal edilen bir teşebbüsün, diğer bölgelerden Çay-Kur markalı ürünleri temin ederek, bir bayi gibi pazarlamasının merkeze şikayet edildiği ifade edilmektedir.

Çay-Kur Kayseri bayii Özdörtler Ltd. Şti.'nde 1.4.2004 tarihinde yapılan görüşme tutanağına ilişkin olarak; söz konusu bayi tarafından il dışından gelen taleplerin karşılanmamasının kendi tercihi olduğu, Çay-Kur'un bu konuda herhangi bir zorlamasının bulunmadığı vurgulanmaktadır.

1440

Çay-Kur Kayseri bayii Kayçay Ltd. Şti.'nde 1.4.2004 tarihinde yapılan görüşme tutanağına ilişkin olarak; tutanakta yer alan ifadelerin yanlış bilgilenmeden kaynaklandığı, nitekim anılan bayi yetkilisinin savunma ekinde yer alan dilekçesinde pasif satışın, bölge dışına yapılan bütün satışlar olarak bilindiğinin dile getirildiği ifade edilmektedir.

Kayseri bayii Özdörtler Ltd. Şti. tarafından Kayseri Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen 10.4.2001 tarihli yazıya ilişkin olarak; ilgili yazıda yer alan ifadelerin bayinin kendi yorumunu ortaya koyduğu belirtilmektedir.

1450

Özdörtler Ltd. Şti. tarafından Kayseri Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen 8.4.2002 tarihli yazıya ilişkin olarak; Kayseri Bayii tarafından Nevşehir'deki bir resmi kuruluşa yapılan satışın aktif satış olup olmadığının araştırılması üzerine bu yazı ile ilgili bayinin satışın pasif satış olduğunu bildirdiği, bu nedenle herhangi bir işlem yapılmadığı ifade edilmektedir.

1460

18.3.2004 tarihinde Çay-Kur Erzurum Bölge Müdür Vekili ve Satış Müdürü ile yapılan görüşme tutanağına ilişkin olarak; söz konusu tutanakta yer alan ifadelerin, Bölge Müdür Vekili tarafından rekabet hukuku terimlerinin iyi bilinmemesinden kaynaklandığı, söz konusu şahıs tarafından Rekabet Kurumu'na sunulmak üzere verilen dilekçede, "bayilerin bölge dışından gelen talepleri karşılamaları kesinlikle yasaktır," şeklindeki beyanda, esas olarak bölge dışına aktif satışın kastedildiği, nitekim tutanaktaki ifadesinin devamında yer alan; "ara toptancı vasıtasıyla dahi başka bir bölgeye çay gönderilmesi bölge ihlali olarak değerlendirilmektedir," şeklindeki ifadenin bu iddiayı desteklediği belirtilmektedir.

10.3.2004 tarihinde Çay-Kur Mersin Bölge Müdürü ile yapılan görüşme tutanağına ilişkin olarak; burada yer alan ifadelerin, daha önce belirtildiği üzere, yanlış bilgilenmeden kaynaklandığı, nitekim söz konusu şahıs tarafından sunulan

04-63/930-222

1470 dilekçede, tutanakta yer alan “bölge dışından gelen taleplerin karşılanması bölge ihlali kapsamında değerlendirilir ve yaptırım uygulanır.” ifadesiyle bölge dışına aktif satışların kastedildiğinin beyan edildiği ifade edilmektedir.

1480 Soruşturma Raporu’nda Trabzon, Mersin, Erzurum, Bayburt, Diyarbakır ve Samsun bayileri ile yapılan görüşmelere yer verilmiş, bu görüşmelerde çok sayıda bayinin, il dışından gelen talepleri, Çay-Kur’un bu taleplerin karşılanmasını bölge ihlali olarak değerlendirmesi nedeniyle karşılayamadıkları ifadesine karşılık; savunmada, bu ifadelerle esas teşkil eden bilgi tutanaklarında, aynı il içerisindeki bayilerin birbirlerinin bölgesine satış yaptıkları ancak diğer illere yapılan satışların yasaklandığının ifade edildiği belirtilmektedir. Buna ek olarak, bayilerin il içerisinde birbirlerinin bölgelerine satış yapabiliyor olmasının Çay-Kur’un bu alana herhangi bir müdahalesi olmadığını gösterdiği, il dışındaki toptancılara satış yapılmamasının ise sözleşme gereği olduğu ve Soruşturma Raporu’nda yer verilen bu belgelerle son satış noktalarına yapılan pasif satışların yasaklandığının iddia edilemeyeceği ileri sürülmektedir.

1490 Savunmada Bayburt Bayii ile soruşturma döneminde yapılan görüşme tutanağında yer alan “Bölgemiz dışından kendi araçları ile gelen kimselere dahi mal vermiyoruz. Bu tür bir uygulama bölge ihlali anlamına gelir.” ifadesine ilişkin olarak, anılan bayiden alınmış bir dilekçeye yer verilmektedir. Bu dilekçede söz konusu bayi, yukarıda yer alan ifade hakkında, bölge dışından gelen talebi toptancı talebi olarak algıladığını, bu nedenle bölge dışından gelen Çay-Kur bayileri ile toptancılara mal verilmediğini kastettiğini, Çay-Kur’un toptancılara satış yapılmaması yönünde herhangi bir talimatı olmadığını ancak kendisinin sözleşmeden anladığı kadarıyla bu şekilde uyguladığını ifade etmektedir. Söz konusu bayinin bu dilekçede yer alan ifadelerine dayanarak Çay-Kur, bayinin sözleşme hükümlerini dikkate alarak, kendi iradesi ile bölge dışı toptancılara mal vermemeyi seçtiği, dolayısıyla bu durumun pasif satışların engellenmediğini gösterdiği ifade edilmektedir.

1500 Savunmada Erzurum bayii tarafından dile getirilen, Çay-Kur’un bölge dışından gelen taleplerin karşılanmasına izin vermediği, bu nedenle de bu tür taleplerin ilgili bölgedeki bayiye yönlendirildiği şeklindeki ifadeye ilişkin olarak söz konusu bayinin, Çay-Kur’un yararına olduğunu düşünerek bu tür bir ifade verdiği, savunma ekinde sunulan dilekçesinde bölge dışından gelen toptancılara mal vermediğini kastettiği, nihai satıcıları kastetmediği, sözleşme ile toptancılara satışın değil nihai satıcılara satışın öngörüldüğünü ifade ettiği belirtilmektedir. Bu dilekçe doğrultusunda Çay-Kur pasif satışların engellenmediği iddiasını yinelemektedir.

1510 Trabzon bayi ile yapılan görüşmede tutanak altına alınan, “Çay-Kur’un bölge dışına satmayın şeklindeki talimatları sebebiyle il dışından gelen talepleri ilgili bölgedeki bayilere yönlendirmeye çalışıyoruz.” ifadesi savunmada değinilen bir diğer husustur. Çay-Kur, bayinin kendi iradesi doğrultusunda bölge dışı talepleri ilgili bayiye yönlendirdiğini, bununla birlikte bir çok bayinin bu şekilde ifadeler

04-63/930-222

1520 kullanmalarına karşılık faturaları incelendiğinde, bölge dışı satış yaptıklarının görülebileceğini ileri sürmektedir. Ayrıca, anılan bayinin savunma ekinde sunulan dilekçesinde yer alan “Bizim de bölgemiz dışından gelen talepleri karşıladığımız olmaktadır.” şeklindeki ifadesi ile Raportörlerle yapılan görüşmedeki ifadesini düzelttiği ve bölge dışına satış yaptığını gösteren iki faturayı dilekçeye eklediği belirtilmektedir.

1530 Mersin ili bayilerinden Oğuzberk Gıda Ltd. Şti. ile Panel Dağıtım Ltd. Şti.nin il içinde diğer bölgelerden gelen taleplerin karşılandığı, il dışından gelen taleplerin karşılanmadığı yönündeki beyanlarına değinilmektedir. Bu ifadelerle aslında anılan bayilerin kısmen pasif satış yaptıklarını beyan ettikleri, Çay-Kur’un il dışı pasif satışları yasaklama uygulaması içinde bulunmadığı, ancak ürünün mahiyeti itibarıyla iller arası satışların nadiren görüldüğü iddia edilmektedir. Buna ek olarak, pasif satışların son satış noktalarının diğer bölgelerden mal talep etmesi suretiyle gerçekleştiği, bu durumun ancak yakın bölgeler arasında mümkün olduğu ve bayilerin beyanlarının da bahsedilen yönde olduğu ileri sürülmektedir. Ayrıca, yukarıda isimlerine yer verilen bayiler, savunma ekinde sunulan dilekçelerinde, Raportörlerce tutanak altına alınan beyanlarının, bayilik sözleşmesini yanlış anlamalarından kaynaklandığını ifade etmektedirler.

1540 Trabzon bayii Alemdar Gıda San. İnş Taah. ve Tic. Ltd. Şti.’nin Soruşturma Raporu’nda yer verilen “...bayinin bölgesi içinde satış yapan toptancıya mal verilebilirken, Çay-Kur toptancıların bir bölgeden mal alıp başka bir bölgede daha düşük fiyatla satış yapmaları durumunda mal veren bayiye müdahale edebilmektedir..” şeklindeki ifadesine değinilmektedir. Bu ifadenin, toptancı vasıtasıyla diğer bölgelere aktif satış yapılmasının yasaklandığını ortaya koyduğu ve bu durumun da rekabet ihlali teşkil etmediği iddia edilmektedir.

1550 Soruşturma Raporu’nda Bak-Tat isimli Çay-Kur bayinin “*Çay-Kur bölge dışına satışı yasakladığından, bölge dışına satış yapmıyoruz ve bölge dışından gelen talebi de karşılamıyoruz...Toptancılara mal satışımız yasaktır.*” şeklindeki ifadesine yer verilmiştir. Savunmada bu ifadeye ilişkin olarak, bayinin rekabet hukuku bilgisine sahip olmaması nedeniyle maksadını aşan ifadeler kullandığı, burada aslında bölge dışına aktif satışların yasak olduğunun anlatılmak istendiği ileri sürülmektedir. Buna ek olarak, “...bölge dışından gelen talebi de karşılayamıyoruz...” ifadesinin ise toptancılardan gelen talebin karşılanmadığını anlatmak için kullanıldığı, Çay-Kur toptancılara satışı yasaklamadığı halde bayinin iradesinin bu yönde gerçekleştiği iddia edilmektedir. Savunma ekinde sunulan, söz konusu bayinin dilekçesinde yer alan “*Kotaları doldurmak için başka illerin bayilerinin satış noktalarına gitmememiz yazılı ve sözlü olarak Çay-Kur’ca istenmektedir.*” şeklindeki ifade ile bayinin aslında aktif satışların yasak olduğunu anlatmak istediği ve bu durumu belgelemek amacıyla bölge dışı nihai satış noktalarına yapılan satışları gösteren 4 adet fatura örneği gönderdiği belirtilmektedir.

1560

1570 Soruşturma Raporu'nda, Samsun bayilerinden, Gürsoy Gıda Maddeleri Ticaret A.ř. yetkilisinin, "Samsun dışına satış yapmanın mümkün olmadığı, hatta, bölge dışından Samsun'a gelerek mal talep edenlerin dahi taleplerinin karşılanamadığı, bu durumun Çay-Kur tarafından yasaklandığı ve kontrol altında tutulduğu", şeklindeki ifadesine yer verilmiştir. Savunma ekinde sunulan dilekçede, bayi yetkilisi, Raportörlerle yapılan görüşmede, diğer bölgelerden gelen toptancı taleplerinin karşılanamadığı, ancak bölge dışı son satış noktası taleplerine cevap verildiğini ifade etmek istediğini, bütün satışların yasak olduğu gibi bir yanlış anlaşılmaya mahal vermemek ihtiyacı içinde olduğunu belirtmektedir.

1580 Soruşturma Raporu'nda Samsun Pazarlama Bölge Müdürlüğu tarafından bu ildeki bayilere yollanan, bölge ihlallerinin toptancıların aldıkları ürünleri başka bölgelerde satmaları sebebiyle gerçekteştiği, bundan ötürü isimleri yazıda sıralanan toptancı firmalara her ne sebeple olursa olsun ürün verilmemesi gerektiği belirtilen yazıya yer verilmiştir. Savunmada bu yazının Çay-Kur'un bayilik sisteminin problemlerini ortaya koyduğu, sisteme dahil olmayan toptancıların diğer bölgelerde yaptıkları aktif satışların sistemi bozduğu, bu yazı ile anılan durumun engellenmeye çalışıldığı ifade edilmektedir. Savunmada ayrıca, Soruşturma Raporu'nda yer verilen, Samsun ili bayilerinin Bölge Müdürlüğu'ne hitaben düzenledikleri, "Bölge Müdürlüğu'nün talimatları doğrultusunda" toptancılara yapılan satışların kaldırıldığı, ancak başka bölgelerden mal getirip yüksek iskontoyla satış yapılarak bayilerin "piyasalarını bozan" toptancılar hakkında gereğinin yapılmasının talep edildiği belgeye de değinilmektedir. Sıcak satış sisteminde toptancılara satış yapılmaması gerektiğinden, bayilerin toptancılara yapılan satışlardan şikayetçi olmalarının normal olduğu, bu tür şikayetlerin aktif satış olduğunun belirlenmesi halinde ilgili bayinin uyarıldığı ifade edilmektedir.

H.4.1.2.2. Aktif Satış – Pasif Satış Ayrımının Belirsiz Olduğu Bulgulara İlişkin Savunma

1600 Soruşturma Raporu'nda "Aktif Satış – Pasif Satış Ayrımının Belirsiz Olduğu Bulgular" başlığı altında daha ziyade çeşitli illerdeki bayilerin bölge ihlalleri yapıldığı yönündeki şikayetleri ile Pazarlama Dairesi Başkanlığı ve bölge müdürlükleri tarafından bayilere gönderilen yazılara yer verilmiştir. Çay-Kur, toptancılara satış yapılmasını engelleme hakkı bulunmasına rağmen, bu hakkın kullanılmaması nedeniyle, bölge dışı toptancılara aktif/pasif satışların hızlandığını bu nedenle bayi şikayetlerinin arttığını ancak, anılan şikayetlerin Çay-Kur aleyhine delil teşkil etmeyeceğini ileri sürmektedir.

H.4.1.2.3.Pasif Satışların Gerçekteştirildiğini Gösteren Bulgulara İlişkin Savunma

1610 Soruşturma Raporu'nda pasif satışların gerçekleştirilebildiğini ifade eden bölge müdürleri ve bayilerle yapılan görüşme tutanaklarına yer verilmiştir. Savunmada bu belgelerin pasif satışların yasaklanmadığını gösterdiği, pasif satışların engellendiği yönündeki ifadelerin bu kavramın yanlış yorumlanmasından ya da yanlış bilgilenmeden kaynaklandığı ileri sürülmektedir. Bu durumun kanıtı olarak da pasif satış kavramını doğru yorumlayan bölge mdrlерinin varlığı gösterilmekte ve bazı bölge mdrlерinin anılan kavramı yanlış yorumladığı iddiası yinelenmektedir.

H.4.1.3. nc Yazılı Savunma

1620 Teşebbüs nc yazılı savunmasında ikinci yazılı savunmada ileri sürdüğü görüşleri aynen muhafaza etmiştir.

H.4.2. Yekeler Ticaret'in Savunmaları

H.4.2.1. İlk Yazılı Savunma

1630 Yekeler Ticaret'in savunmasında ilk olarak, ay-Kur'un dağıtım sistemi hakkında alınan 22.6.1999 tarih ve 99-31/277-167 sayılı Rekabet Kurulu kararına değinilmektedir. Söz konusu kararda ay-Kur'dan, bayileri ile akdetmiş olduğu bayilik sözleşmesinde yer alan 4054 sayılı Kanun'a aykırı hükümleri düzeltmesi istenmiştir. Yekeler Ticaret savunmasında, ay-Kur'un bu srenin sonunda hazırladığı yeni sözleşmenin, Kurul kararına istinaden düzenlendiği açıklamasını yaptığını ve bunun üzerine sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'a uygun olduğu varsayılarak imzalandığını belirtmektedir.

1640 Savunmada değinilen ikinci husus, teşebbüsler arası dikey ilişkilerde ortaya çıkan ihlallerde Rekabet Kurulu'nun genel tavrı hakkındadır. Yekeler Ticaret, bu gibi durumlarda Kurul'un istisnasız olarak sağlayıcı konumundaki teşebbüsler hakkında soruşturma açtığını ve gerek ihlale, gerekse bildirimde bulunmamaya ilişkin cezaları sağlayıcıya verdiğini ileri sürmektedir. Bu durumun nedeni olarak da, sağlayıcı teşebbüsün ticari gücünü kullanması karşısında, bayiliğini kaybetmek endişesi içindeki bayinin, sağlayıcı taleplerine itiraz edememesi gösterilmektedir.

1650 Yekeler Ticaret, savunmasında, şirketleri hakkında Rekabet Kurumu'na yapılan şikayetin, yetkili ay-Kur bayii olmamasına rağmen, bayi olduğunu gösteren bir tabela asması nedeniyle daha önce gerekli makamlara şikayet ettikleri ve bu nedenle kendileri ile ticari anlaşmazlık içinde olan Orhan Sofuoğlu tarafından düzenlendiğini, şikayet dilekçesinde yer alan diğer teşebbüslerin kendilerinden mal temin edememekten değil, söz konusu kişinin husumeti nedeniyle şikayetçi olduklarını belirtmiştir. Bu durumu ispatlamak amacıyla, şikayetçi teşebbüslerden ne mal satıldığını gösteren fatura örnekleri ve Yekeler Ticaret'ten mal alınabildiğinin ifade edildiği dilekçe ile, bir şikayetçinin Yekeler Ticaret'ten mal talep etmediğini ve bir diğerinin de talep etmesi halinde kendilerinden mal

alabileceğini ifade ettiği dilekçeler savunma ekinde yer almaktadır. Ayrıca Yekeler Ticaret tarafından, şikayetçi teşebbüslerden Göl-Pa Gıda San. Ltd. Şti.'den daha önce alınan bir senedin tahsile verilmesi nedeniyle, söz konusu teşebbüsün kendilerine husumet beslediği ve bu nedenle şikayette bulunduğu ifade edilmektedir.

- 1660 Savunmada yer alan bir diğer husus, Yekeler Ticaret'in hakim durumda olmadığıdır. Öneri raporuyla belirtildiğinin aksine, bölgede kaçak çay tüketiminin oldukça fazla olduğu, Çay-Kur tarafından hazırlanan 2002 yılı için iller bazında ortalama çay tüketim miktarını gösteren tablo doğrultusunda, Van ilinde kaçak çayın, toplam tüketimin yaklaşık %50'sini oluşturduğu ifade edilmektedir. Ayrıca, Çay-Kur'un Van'daki pazar payının yaklaşık %24 olduğu ve nüfus dağılımına göre bir değerlendirme yapıldığında, Van'da Çay-Kur ürünleri toplam satışının %80'inin Yekeler Ticaret'in bölgesinde gerçekleştiği belirtilmektedir. Dolayısıyla, Çay-Kur tarafından, Van ili için öngörülen 550 ton tüketimin 440 tonunun Yekeler Ticaret'in bölgesinde, geri kalan 110 tonunun ise diğer bayinin
- 1670 bölgesinde gerçekleşmekte olduğu ifade edilmektedir. Bu hesaplama doğrultusunda, Yekeler Ticaret'in 2002 yılı toplam çay satışlarının toplam tüketime oranlanması sonucunda Yekeler Ticaret'in pazar payının %22,7 olduğu ileri sürülerek, şirketlerinin hakim durumda olmadığı belirtilmektedir. Savunmada ayrıca, Van iline pasif satış yoluyla çok miktarda mal girişi olduğu da göz önünde bulundurulduğunda Yekeler Ticaret'in pazar payının daha da düşeceği iddia edilmektedir.

- Yekeler Ticaret'in hakim durumda bulunmadığını ispat etmek amacıyla, savunmada yer verilen bir diğer husus, bölgede TEKEL'in ciddi bir alternatif temin kaynağı oluşturduğu iddiasıdır. 2002 yılı için yaklaşık 26 ton çayın TEKEL tarafından kendi bayilerine ve toptancılara satıldığı, halihazırda 15 teşebbüsün Van TEKEL Baş Müdürlüğü'nden Çay-Kur ürünleri alma imkanına sahip olduğu ifade edilerek, böylesi temin kaynaklarının bulunduğu bir ortamda Yekeler Ticaret'in hakim durumda olamayacağı savı yinelenmektedir.
- 1680

- Yekeler Ticaret'in savunmasında son olarak toptancılara mal satışının zorunlu olup olmadığı konusuna yer verilmektedir. Öneri Raporu'nda yer alan ve soruşturma açılmasına temel olan, Yekeler Ticaret'in başka kaynaktan ürün tedarik etme imkanı bulunmayan toptancılara mal vermeyi reddetmek suretiyle, Çay-Kur'un pazar payının oldukça yüksek olduğu bölgede, marka içi rekabeti önemli ölçüde azalttığı değerlendirilmesinin doğru olmadığı, bölgedeki toptancıların gerek kendilerinden gerekse diğer bayilerden ürün temin edebildikleri belirtilmektedir. Ayrıca yukarıda da bahsedildiği gibi, Çay-Kur'un bölgedeki pazar payının %80 değil %24 olduğu, dolayısıyla bölgede kaçak çay, özel teşebbüs çayları ve Çay-Kur ürünleri arasında ciddi bir rekabetin var olduğu ileri sürülmektedir.
- 1690

Savunmada, ayrıca markalar arası rekabetin yoğun olduğu pazarlarda, tek bir markanın satışı ile ilgili tek satıcılık sözleşmelerinin marka içi rekabeti sınırladığı

1700 halde, markalar arası rekabeti artırıcı niteliği nedeniyle muafiyet alabileceği ifade edilmektedir. Buna ek olarak, bayilik sözleşmelerinin esas olarak markalar arası rekabeti koruduğu, marka içi rekabetin sadece pasif satışların yasaklanmaması suretiyle kısmen korunduğu görüşüne yer verilmektedir. Dolayısıyla, bayinin toptancılara ürün satarak marka içi rekabeti sağlamak gibi bir zorunluluğunun bulunmadığı ileri sürülmektedir. Bu savı desteklemek amacıyla savunmada, Rekabet Kurulu'nun 24.11.1999 tarih ve 99-53/575-365 sayılı İGTOD kararına yer verilmektedir.

1710 H.4.2.2. İkinci Yazılı Savunma

Yekeler Ticaret tarafından gönderilen ikinci yazılı savunmada soruşturma raporunda yer verilen görüşlerin tamamına iştirak edildiği ve ilave edilecek bir hususun bulunmadığı ifade edilmiştir.

I. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

1720 Çay-Kur'un bayileri ile akdettiği "Yetkili Bayilik Sözleşmesi", rekabet etmeme yükümlülüğünü düzenleyen hüküm hariç olmak üzere, lafzı itibarıyla 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği çerçevesinde grup muafiyeti kapsamındadır. Çay-Kur tarafından gerçekleştirilen bayilerin pasif satışlarının engellendiğine dair uygulamalara ilişkin olarak yeterli delil bulunmamaktadır. Ayrıca Çay-Kur'un bayilerin yeniden satış fiyatını belirlemek suretiyle, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği savını destekleyen bilgi ve belgelere de ulaşılamamıştır.

1730 Yekeler Ticaret'in "Erçiş, Muradiye ve Çaldıran ilçeleri hariç olmak üzere Van ili" olarak tanımlanan ilgili coğrafi pazarda hakim durumda bulunmadığı, bununla birlikte adıgeçen teşebbüsün toptancılara da ürün satışı gerçekleştirmesi sebebiyle kötüye kullanma eyleminin de söz konusu olmadığı tespit edilmiştir.

J. SONUÇ

Düzenlenen Rapora, toplanan delillere, sözlü savunma toplantısındaki açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre ;

1740 Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından bayilik sistemi vasıtasıyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ve Yekeler Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.'nin mal vermeyi reddetme eylemi ile aynı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilip edilmediğine ilişkin 29.9.2004 tarihinde yapılan ilk oylama ve Kanun'un 51. maddesi uyarınca 30.9.2004 tarihinde yapılan ikinci oylama sonucunda,

1. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün bayileri ile akdettiği "Yetkili Bayilik Sözleşmesi", rekabet etmeme yükümlülüğünü düzenleyen hüküm hariç olmak üzere, lafzı itibarıyla 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği çerçevesinde grup muafiyeti kapsamında olan ve Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen bayilerin pasif

04-63/930-222

satışlarının engellendiğine dair uygulamalara ilişkin olarak Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün cezalandırılmasına yeterli delil olmadığına OYÇOKLUĞU ile;

1750

2. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün bayilerin yeniden satış fiyatını belirlemek suretiyle, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği savını destekleyen bilgi ve belgelere ulaşamadığından, bayilerin yeniden satış fiyatını tespit etmek iddiasına ilişkin olarak bir ihlalin bulunmadığına OYBİRLİĞİ ile;

3. Bayilik sözleşmelerinin rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi bakımından Tebliğ'de öngörülen süre zarfında uygun hale getirilmesi gerektiğinin anılan teşebbüse bildirilmesine OYBİRLİĞİ ile;

1760

4. Yekeler Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.'nin "Erçiş, Muradiye ve Çaldıran ilçeleri hariç olmak üzere Van ili" olarak tanımlanan ilgili coğrafi pazarda hakim durumda bulunmadığına, bununla birlikte adigeçen teşebbüsün toptancılara da ürün satışı gerçekleştirmesi sebebiyle kötüye kullanma eyleminden de bahsedilemeyeceğine, bu nedenle adigeçen teşebbüs hakkındaki şikayetlerin reddine OYBİRLİĞİ ile;

karar verilmiştir.

1770

KARŞI OY GEREKÇESİ
(30.09.2004 tarihli ve 04-63/930-222 sayılı Kurul Kararı)

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün bayilerin pasif satışlarını engellediğine ilişkin olarak yeterli delil bulunmadığından hareketle 4054 sayılı Kanun'a aykırılık bulunmadığı, dolayısıyla ilgili teşebbüsün cezalandırılmasına gerek olmadığı yönündeki çoğunluk görüşüne aşağıdaki gerekçelerle katılmıyoruz:

1780

- Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün pasif satışları engelleyebileceği, bu bağlamda toptancılara mal verilmesinin yasaklanabileceği şeklinde mevzuatta bir düzenleme, dolayısıyla bir yetki bulunmamaktadır. İlgili yönetmelikte de bu konuda bir hüküm mevcut değildir. Bu itibarla, öncelikle anlaşma ve uygulamaların yasal dayanağının bulunmadığı belirtilmelidir.

1790

- Öte yandan, pasif satışların engellendiği çok sayıda belge ve ifadelerle kanıtlanmıştır. Bu açıdan, "pasif satışların engellendiğine dair yeterli delil bulunmadığı" şeklindeki çoğunluk görüşüne katılmak mümkün değildir. Şöyle ki; pasif satışlara imkan tanınmadığı sonucu, hem Çaykur İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün Bölge Müdürlükleri ile yaptığı yazışmalardan ve Genel Müdürlük ve Bölge Müdürlükleri yetkililerinin beyanlarından, hem de çok sayıda bayi yetkililerinin ifadelerinden açıkça ortaya çıkmaktadır. Soruşturma Raporu'nun 7.1.3.1. kısmında ifade edilen (s.28 vd.) yirmiden fazla kanıtta engelleyici uygulamalar tartışmasız gerekçelendirilmektedir. Aynı şekilde Soruşturma Heyeti'nin ikinci yazılı savunma üzerine hazırladığı 02.07.2004 tarihli Ek Görüşün C.3 bölümünde (s.29-50) de, teşebbüsün savunmaları da dikkate alınarak pasif satışların nasıl engellendiği karşıt yorumları ve görüşleri gerekçesiz bırakacak şekilde sergilenmektedir.

1800

- Rekabet Kurulu'nun 24.11.1999 tarihli ve 99-53/575-365 sayılı İGTOD kararında, pasif satışların engellenmesi anlamında, olayın özellikleri temelde farklılık göstermemesine karşın, deliller yeterli görülerek ihlal kabul edilmiş ve teşebbüs cezalandırılmıştı. Burada İGTOD kararında ortaya konulan delillerden çok fazla delil bulunduğu halde, çoğunluk görüşünün "yeterli delil bulunmadığı" gerekçesini objektif bir gerekçe olarak değerlendiremiyoruz.

1810

- Kurul'un soruşturma açılması kararının ardından Çaykur İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan ve pasif satışların yasak olmadığını belirten 12.04.2004 tarihli genelge, teşebbüsün engelleyici uygulamalarının kabulü anlamında yorumlanmalıdır.

- Teşebbüs temsilcilerinin sözlü savunma toplantısında yaptıkları savunmalarında da, uygulamayı açıkça itiraf anlamında ifadelerde buldukları ve 4054 sayılı Kanun'a aykırılığı "Bölge sınırlaması" ile açıklamaya çalıştıkları

görülmüştür. Aynı şekilde savunmalarında, pasif satış yapan bayilere müeyyide uygulamadıklarını, sadece ikazda bulduklarını temsilciler ve yetkililer ifade etmişlerdir.

1820 - Aktif-pasif ayırımının ilgililer tarafından bilinmediği ve anlaşılamayacağı savunması da tutarlı değildir. Unutulmamalıdır ki, Çaykur 1999 yılında da bir soruşturmaya muhatap olmuş ve Kurul'un 22.06.1999 tarihli ve 167 sayılı kararıyla, mevzuatın henüz yeni olduğu gerekçesiyle cezalandırılmamıştı. Teşebbüsün 2001 yılında kararda öngörülen değişikliklerin yapılması gerekçesiyle Rekabet Kurumu'yla tekrar yazışma ve karar prosedüründe yer almıştı. Nihayet, müteakip dönemde de Tekel ürünleriyle ilgili bir araştırma nedeniyle Çaykur tekrar Kurul'un incelemesine tabi olmuştur. Tüm bu evrelere bağlı olarak artık Çaykur teşkilatının rekabet mevzuatına yabancı olduğu söylenemez. Bu bağlamda, Çaykur Genel Müdürlük, Bölge Müdürlükleri ve Bayi yetkililerinin bölge dışından gelen taleplerin karşılanıp karşılanmadığı biçimdeki 1830 bir soruyu anlamadıkları iddia edilemez. Burada özellikle vurgulanmalıdır ki, tutanaklarda da görüleceği üzere, Soruşturma Heyeti'nde yer alan raportörler tarafından sorular, aktif-pasif ayırımının yapılması şeklinde değil, bölge dışından gelen taleplerin karşılanıp karşılanmadığı şeklinde yönelttilmiştir. Bir-iki istisna dışında tüm soruların ilgililere bu biçimde yöneltildiği, Soruşturma Raporu ekindeki tutanaklarla sabittir. Hal böyle iken, sonradan, ifade verenler, beyanda bulunanlar tarafından gönderilen ve "ifadelerinin yanlış anlaşıldığı....." biçimindeki yazıları anlamak ve değerlendirmek elbette mümkün değildir. Nihayet, Rekabet Kurulu'nun şimdiye değin ve pasif satışların engellenmesi nedeniyle açmış olduğu soruşturmalarda da soru ve tutanak yöntemi aynı iken, 1840 farklı bir gerekçe konulması çelişki yaratacaktır.

Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ
Kurul Üyesi

Rıfki ÜNAL
Kurul Üyesi

1850

M. Sıraç ASLAN
Kurul Üyesi

Süreyya ÇAKIN
Kurul Üyesi